ĪPAŠAIS ZIŅOJUMS 18/2026 **LV**

Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija:
visaptveroša, bet ne pietiekami vērienīga

CURIA RATIONUM
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Saturs

Punkts

01 Galvenie vēstījumi

Kāpēc šī joma ir svarīga

01 Laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam Eiropas Komisija sadarbībā ar ES dalībvalstīm pārvalda gada budžetu gandrīz 200 miljardu EUR apmērā. Tādējādi Komisija un dalībvalstis kopīgi uzņemas atbildību par ES finanšu interešu aizsardzību un cīņu pret krāpšanu un citām nelikumīgām darbībām[1]. Lai Komisija varētu efektīvi un preventīvi pildīt savus pienākumus, tai ir jāievieš kontroles sistēmas, kas ļautu novērst, atklāt un labot šādas darbības[2]. Komisijas 2017. gada iekšējās kontroles sistēma cita starpā paredz krāpšanas apkarošanas stratēģijas īstenošanu gan korporatīvajā, gan dienestu līmenī, nodrošinot satvaru ES budžeta aizsardzībai.

02 Komisijas stratēģija krāpšanas apkarošanai (*CAFS*), kas pieņemta 2019. gadā un papildināta ar atjauninātu rīcības plānu 2023. gadā, ir izklāstīta Komisijas sistēma tādas krāpšanas novēršanai, atklāšanai un reaģēšanai uz to, kas ietekmē ES izdevumus un ieņēmumus. ***1. izcēlumā*** ir apkopoti šīs stratēģijas galvenie elementi, tostarp saikne starp krāpšanas riska novērtējumu, *CAFS* noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un to īstenošanu, izmantojot korporatīvās darbības un dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas.

---

1 Līgums par Eiropas Savienības darbību, 325. pants.

2 Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro ES vispārējam budžetam, 36. pants.

1. izcēlums

Pārskats par Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģiju

Stratēģija darbojas saskaņā ar strukturētu loģiku:

1) **krāpšanas riska novērtējums** – neaizsargātības un krāpšanas risku noteikšana, kas ietekmē ES izdevumus;

2) **stratēģiskie mērķi** – prioritāšu noteikšana, lai novērstu konstatētās nepilnības visā krāpšanas apkarošanas ciklā (novēršana, atklāšana, izmeklēšana un labošana);

3) **rīcības plāni** – konkrētu darbību īstenošana uzņēmumu un dienestu līmenī, lai sasniegtu stratēģiskos mērķus.

Stratēģijā ir noteikti **septiņi mērķi**, kuru mērķis ir stiprināt ES krāpšanas apkarošanas satvaru:

1) **datu vākšana un analīze** – vēl vairāk uzlabot izpratni par krāpšanas modeļiem, vainīgo profiliem un sistēmiskajām ievainojamībām;

2) **koordinācija, sadarbība un procesi** – optimizēt koordināciju, sadarbību un darba plūsmas krāpšanas apkarošanai;

3) **integritāte un atbilstība** – nodrošināt, ka ES politikas veidotāji un darbinieki ievēro visaugstākos profesionālās ētikas standartus;

4) **zinātība un aprīkojums** – nodrošināt un uzlabot ES darbinieku zināšanas krāpšanas apkarošanas jomā, kā arī nodrošināt atbilstošu tehnisko aprīkojumu dalībvalstu līmenī;

5) **pārredzamība** – ieviest un veicināt pārredzamību;

6) **tiesiskais regulējums** – stiprināt ES tiesību aktu un citu juridisko instrumentu noturību pret krāpšanu;

7) **cīņa pret krāpšanu ieņēmumu jomā** – stiprināt krāpšanas apkarošanas pasākumus attiecībā uz tradicionālajiem pašu resursiem un pievienotās vērtības nodokli.

Šie mērķi tiek sasniegti ar **korporatīvām un institucionālām darbībām**.

03 Krāpšanas apkarošanas pasākumu nozīme pēdējos gados ir palielinājusies, ņemot vērā ES budžeta pieaugošo apjomu un jaunās noziedzības veidi un tendences. Mākslīgā intelekta arvien plašāka izmantošana krāpšanas shēmās, kas ir padarījusi sarežģītāku krāpšanu lētāku izstrādē, vieglāk pielāgojamu apjomam un grūtāk atklājamu, kopā ar ekonomiskās darbības arvien izteiktāko pārrobežu raksturu vēl vairāk palielina krāpšanas riskus.

04 Šajā revīzijā tika novērtēts, vai Komisija ir izstrādājusi un īstenojusi efektīvas iestādes un dienestu krāpšanas novēršanas stratēģijas, lai risinātu krāpšanas problēmas saistībā ar ES izdevumiem. Mēs pārbaudījām, vai:

— Komisija ir izstrādājusi savu krāpšanas apkarošanas stratēģiju, tostarp saistītos gan korporatīvos un dienestu rīcības plānus, saskaņā ar paraugpraksi, kas gūta no starptautiskām krāpšanas pārvaldības sistēmām;

— Komisijas korporatīvie un dienestu rīcības plāni palīdzēja sasniegt krāpšanas apkarošanas stratēģijas mērķus;

— Komisija pienācīgi uzraudzīja to īstenošanu un sniedza atbilstošus ziņojumus.

05 Revīzijas ietvaros mēs veicām dokumentu pārbaudi un intervējām attiecīgos Komisijas darbiniekus. Papildu informācija un sīkāks revīzijas tvēruma un pieejas izklāsts ir sniegts ***I pielikumā***.

06 Mēs ceram, ka šajā ziņojumā ietvertie ieteikumi palīdzēs uzlabot Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijas izstrādi un īstenošanu, lai cīnītos pret krāpšanu ES izdevumu jomā. Turklāt mūsu ieteikumi palīdzēs stiprināt Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja (*OLAF*) lomu krāpšanas novēršanas un atklāšanas pasākumos. Tāpēc ERP darbs palīdzēs pārskatīt ES krāpšanas apkarošanas arhitektūru, ko Komisija sāka 2025. gada jūlijā.

Mūsu konstatējumi un ieteikumi

07 Kopumā Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija ir visaptveroša, taču izstrādātie pasākumi bieži vien nav pietiekami vērienīgi. Lai gan tā ievēro krāpšanas riska pārvaldības paraugpraksi, tās procesos pastāv nepilnības, jo īpaši attiecībā uz riska novērtēšanu, tādējādi samazinot tās vērtību. Dažu Komisijas pasākumu izstrādē trūka skaidrības, apgrūtinot īstenošanas vienmērīgumu. Visbeidzot, Komisijas veiktā uzraudzība un ziņošana galvenokārt ir vērsta uz stratēģijas īstenošanu, maz uzmanības pievēršot rezultātiem un ietekmei.

Komisijas krāpšanas novēršanas stratēģija kopumā atbilst labākajai praksei, taču tajā ir vērojamas dažas koncepcijas nepilnības

08 Krāpšanas apkarošanas stratēģijā iesaistīto personu un dienestu uzdevumi un pienākumi kopumā ir skaidri definēti. Lai gan Komisāru kolēģija uzņemas vispārējo atbildību par ES budžeta pārvaldību un nosaka stratēģiskos mērķus un politiskās prioritātes, tostarp iestādes krāpšanas novēršanas stratēģiju, Komisija darbojas saskaņā ar decentralizētu modeli, kurā ģenerāldirektori uzņemas atbildību par sava dienesta krāpšanas novēršanas stratēģijām. *OLAF* ir padomdevēja loma, un tas var sniegt neoficiālus komentārus un ieteikumus, lai uzlabotu Komisijas ģenerāldirektorātu un izpildaģentūru, kas šajā ziņojumā sauktas par "dienestiem", krāpšanas apkarošanas stratēģijas. Šo komentāru un ieteikumu īstenošanu pārrauga Komisijas Korporatīvās pārvaldības padome. Tomēr mēs konstatējām, ka valdes līmenī netika apspriestas problēmas, kas izrietētu no *OLAF* komentāru un ieteikumu izpildes, kas varētu vēl vairāk uzlabot dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas. Rezultātā spēja veikt padziļinātu korporatīvo uzraudzību ir ierobežota (***19***.–***26***. punkts)

1. ieteikums

Nostiprināt korporatīvo pārraudzību un pārskatatbildību par krāpšanas apkarošanas stratēģijām

Komisijai jānodrošina, ka *OLAF* ziņo Korporatīvajai valdei par visiem tā sniegtajiem ieteikumiem, attiecībā uz kuriem nav veikti turpmāki pasākumi, kā arī par visiem neatrisinātajiem jautājumiem, tostarp par dienestu norādītajiem iemesliem.

Plānotais īstenošanas mērķtermiņš: 2027. gads

09 Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija ir saskaņota ar galvenajiem krāpšanas riska pārvaldības principiem, tostarp atbildību, krāpšanas riska novērtējumu, mazināšanu, uzraudzību un ziņošanu, bet joprojām pastāv nepilnības riska novērtējuma veikšanas veidā. Lai gan uzņēmuma stratēģija tika izstrādāta, izmantojot strukturētu procesu, saistītajā riska novērtējumā netika sistemātiski izmantoti visi attiecīgie informācijas avoti, tostarp ārējo ekspertu atzinumi. Turklāt trūka dienestu identificēto risku varbūtības un ietekmes analīzes, un kvantitatīvās analīzes netika veiktas nepietiekamu datu un analītisko resursu dēļ. Tādējādi riska novērtējums nebija balstīts uz vispusīgu analīzi, tostarp par mākslīgā intelekta ietekmi, un varētu būt mazāk izsmeļošs un pamatots.

10 Turklāt dienestiem nav ne pienākuma atjaunināt savas stratēģijas tādā pašā tempā kā Komisijas stratēģija, ne arī sistemātiski izvērtēt, vai šādi atjauninājumi ir nepieciešami. Turklāt gandrīz trešdaļa dienestu neievēroja prasību atjaunināt savas krāpšanas novēršanas stratēģijas reizi trīs gados vai katras jaunas daudzgadu finanšu shēmas sākumā. Tas nenodrošina atjauninātu uzņēmuma līmeņa pārraudzību pār krāpšanas riskiem (***27***. līdz ***43***. punkts).

2. ieteikums

Pastiprināt krāpšanas riska novērtējumus

Iesakām Komisijai:

a) nodrošināt, ka konkrēti dienestu krāpšanas riska novērtējumi tiek atbilstoši atjaunināti, jo īpaši ņemot vērā jaunās krāpšanas tendences, lai tie sniegtu savlaicīgu un konsekventu ieguldījumu korporatīvā krāpšanas riska novērtēšanā;

b) veicot krāpšanas riska novērtējumus gan uzņēmuma, gan dienestu līmenī, sistemātiski izmantot atbilstošus ārējos avotus, piemēram, akadēmiskos pētījumus, starptautisko tiesībaizsardzības un kriminālizlūkošanas organizāciju informāciju, kā arī kvantitatīvās analīzes.

Plānotais īstenošanas mērķtermiņš: 2028. gads

Rīcības plāni aptver krāpšanas apkarošanas ciklu, bet nereti darbības nav pietiekami vērienīgas

11 Komisija izstrādāja rīcības plānus, lai īstenotu korporatīvās un dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas. Mēs secinājām, ka šie rīcības plāni ir visaptveroši, jo tie aptver visu krāpšanas apkarošanas ciklu, galveno uzmanību pievēršot krāpšanas novēršanai un atklāšanai. Korporatīvajā rīcības plānā ir aplūkoti Komisijas stratēģiskie mērķi (***1. izcēlums***), taču pēc 2023. gada atjaunināšanas saikne starp mērķiem un darbībām ir mazāk skaidra, un tāpēc ir grūtāk novērtēt, vai plānotās darbības ir pietiekamas un pienācīgi vērstas, lai sasniegtu stratēģiskos mērķus. Turklāt daudzām uzņēmuma un dienestu iniciatīvām trūkst skaidru termiņu vai, ja runa ir par daudzgadu un ilgtermiņa pasākumiem, starpposma mērķu, kas ietekmē to lietderību resursu plānošanā un turpmākajā darbā. Visbeidzot, dienestu rīcības plānos nav iekļautas visas attiecīgās iestādes rīcības, un rīcību skaidrība ir atšķirīga, kas kavē progresa konstatēšanu (***47***.–***57***. punkts).

12 Komisijas dienesti ziņoja, ka visi pasākumi ir īstenoti vai tiek īstenoti saskaņā ar plānu, taču mēs varējām apstiprināt, ka tas attiecas uz aptuveni 80 % pasākumu. Mēs arī konstatējām, ka vairāk nekā 20 % korporatīvo darbību un vairāk nekā puse dienestu darbību nebija pietiekami vērienīgas. Tā vietā tie galvenokārt izpildīja parastos vai obligātos pienākumus, kas jau bija noteikti dažādos noteikumos, iekšējās procedūrās vai krāpšanas apkarošanas satvaros, un visaptveroši neaptvēra jautājumus (*58*.–*63*. punkts).

3. ieteikums

Nostiprināt krāpšanas apkarošanas stratēģijas rīcības plānus

Komisijai būtu jānostiprina uzņēmumu un dienestu krāpšanas apkarošanas rīcības plāni, veicot šādus pasākumus:

— skaidri saistot katru darbību ar attiecīgo mērķi,

— nodrošinot, ka uzņēmuma darbības tiek iekļautas attiecīgo dienestu krāpšanas novēršanas stratēģijās,

— nosakot izmērāmus rezultātus un termiņus katrai darbībai,

— starpposma atskaites punktu noteikšanu daudzgadu un nepārtrauktām darbībām,

— paaugstināt krāpšanas apkarošanas rīcības plānu mērķtiecību, piešķirot galveno uzmanību pasākumiem, kas vispusīgi risina konstatētos krāpšanas riskus.

Plānotais īstenošanas mērķtermiņš: 2028. gads

Uzraudzība un ziņošana ir ieviesta, bet pilnībā neatspoguļo progresu, rezultātus vai ietekmi

13 Komisijas dienestu veiktās uzraudzības specifika ir atšķirīga, proti, dienesti izmanto atšķirīgas kvalitātes uzraudzības rādītājus, un dažiem no tiem trūkst bāzes atsauces punktu vai konkrētu izpildes termiņu. Šo trūkumu dēļ nav iespējams veikt pilnīgu novērtējumu par rīcības plānu īstenošanas gaitu un sasniegtajiem rezultātiem.

14 Komisija sniedz ziņojumus par krāpšanas apkarošanas stratēģijas īstenošanu, taču parasti pievērš uzmanību atsevišķu pasākumu pašreizējam stāvoklim, neziņojot par progresu stratēģijas mērķu sasniegšanā un koncentrējoties uz pasākumu pabeigšanu, nevis uz rezultātiem vai ietekmi. Arī dienestu ziņojumu kvalitāte ir atšķirīga, jo daži dienesti sniedz sīkāku informāciju par rīcības plāna īstenošanu nekā citi. Gada ziņojumos par ES finanšu interešu aizsardzību (FIA ziņojumi) ir sniegta plašāka informācija par rezultātiem nekā iepriekš, taču datu kvalitātes ierobežojumi joprojām var ietekmēt FIA ziņojumu analīzes un secinājumu precizitāti. Komisijas korporatīvie pārskati kopumā sniedz pārāk pozitīvu priekšstatu nekā mūsu novērtējums, un Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijas ietekme vēl nav pilnībā novērtēta (*66*.–*83*. punkts).

4. ieteikums

Uzlabot uzraudzību un ziņošanu visā Komisijā

Iesakām Komisijai:

a) noteikt kopīgu rezultātu rādītāju pamatkopumu gan korporatīvajām, gan dienestu darbībām, lai nodrošinātu konsekventu uzraudzību un rezultātu apkopošanu korporatīvajā līmenī;

b) katru gadu novērtēt un ziņot par progresu krāpšanas apkarošanas stratēģijas mērķu sasniegšanā, tostarp noteikt jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi.

Plānotais īstenošanas mērķtermiņš: a) daļa – 2028. gads un b) daļa – 2027. gads

02

Sīkāks ieskats mūsu apsvērumos

Komisijas krāpšanas novēršanas stratēģija kopumā atbilst labākajai praksei, taču tajā ir vērojamas dažas koncepcijas nepilnības

15 Saskaņā ar Licencēta valsts finanšu un grāmatvedības institūta (*CIPFA*) Krāpšanas un korupcijas riska pārvaldības prakses kodeksu organizācijai ir:

— jāidentificē krāpšanas riski kā daļa no ikdienas riska pārvaldības pasākumiem un jāreģistrē tie riska reģistrā;

— jāizmanto publicētie aprēķini par zaudējumiem, kas radušies krāpšanas dēļ, un, ja nepieciešams, savi novērtējumi, lai noteiktu savu pakļautību krāpšanas riskam;

— pamatojoties uz to, jāizstrādā atbilstoša krāpšanas apkarošanas stratēģija šo risku novēršanai;

— regulāri jāpārskata un jāizvērtē risku reģistrs un stratēģija, lai tie saglabātu savu aktualitāti un atbilstību;

— jāizveido vairāki krāpšanas riska pārvaldības pilnvaru līmeņi: izpilddirektors krāpšanas apkarošanas stratēģijas izplatīšanai un atbalstam, norīkota persona, kas ir atbildīga par īstenošanas pārraudzību, un krāpšanas apkarošanas komanda;

— jānodrošina pietiekami resursi ar krāpšanas apkarošanas stratēģiju saistīto darbību veikšanai, pamatojoties uz ikgadēju novērtējumu.

Turklāt organizācijas pārvaldes institūcijai ir jāatzīst sava atbildība par krāpšanas risku pārvaldības nodrošināšanu un jāuzņemas atbildība par savām darbībām.

16 Mēs sagaidām, ka Komisija:

— būs ieviesusi pārvaldības kārtību, kurā noteikti uzdevumi un pienākumi, tostarp noteikta vadība ar pilnvarām īstenot korporatīvos lēmumus un izmaiņas;

— būs izstrādājusi savu korporatīvo krāpšanas novēršanas stratēģiju, pamatojoties uz noteiktu visaptverošu krāpšanas riska novērtējumu[3], izmantojot plašu datu klāstu no dažādiem avotiem, lai noteiktu krāpšanas apmērus, raksturu un cēloņus ES izdevumos, aptverot visu krāpšanas novēršanas ciklu un saskaņojot stratēģijas mērķus ar identificētajiem riskiem.

17 Mēs sagaidām, ka Komisijas dienesti:

— izstrādās savas dienestu stratēģijas krāpšanas apkarošanai (AFS), pamatojoties uz krāpšanas riska novērtējumu, kas veicina korporatīvā krāpšanas riska novērtējumu[4] un ir daļa no to iekšējās kontroles sistēmas[5];

— savās krāpšanas apkarošanas stratēģijās noteiks mērķus, kas ir skaidri un saskaņoti ar uzņēmuma mērķiem;

— regulāri atjauninās savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas, lai nodrošinātu to atbilstību iekšējām un ārējām izmaiņām, piemēram, organizatoriskām pārmaiņām, izmaiņām krāpšanas riska situācijā, kā arī normatīvo aktu vai politikas atjauninājumiem.

---

[3] Krāpšanas riska pārvaldības rokasgrāmata, otrā izdevuma, ko pasūtījusi Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komiteja (*COSO*), 2. princips; Prakses kodekss par krāpšanas un korupcijas riska pārvaldību, *CIPFA*, B princips.

[4] *COSO* 3. princips; *CIPFA* C princips.

[5] *CIPFA* un Starptautiskās Grāmatvežu federācijas, *International framework*: *Good governance in the public sector*, 2014, F princips; Iekšējās kontroles satvara pārskatīšana, C(2017) 2373, 8. princips.

18 Mēs vērtējām Komisijas ieviestos pārvaldības pasākumus gan korporatīvajā, gan dienestu līmenī. Mēs arī izvērtējām 2019. gada stratēģiju, lai noteiktu, vai tā tika izstrādāta, pamatojoties uz atbilstošu krāpšanas riska novērtējumu, kas aptvēra visu krāpšanas apkarošanas ciklu. Mēs pārbaudījām, vai mērķi atbilst 2019. gadā identificētajai neaizsargātībai un vai 2023. gada riska analīze atklāja jebkādus tvēruma trūkumus. Pamatojoties uz to, mēs izvērtējām, vai korporatīvās krāpšanas apkarošanas stratēģijas mērķi un uzdevumi ir atbilstoši atspoguļoti zemākajos līmeņos, proti, caur dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijām. To mēs paveicām, izvērtējot dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģiju paraugu un pamata dokumentus no Komisijas dienestiem, kas darbojas saskaņā ar dažādiem pārvaldības modeļiem, kā arī veicot intervijas ar attiecīgajiem darbiniekiem.

Pārvaldības kārtība nosaka pienākumus un atbildību krāpšanas novēršanas jomā, taču ne visi uzņēmuma līmeņa mehānismi tika izmantoti, lai nodrošinātu uzlabojumu ieviešanu

Krāpšanas apkarošanas regulējumā iesaistīto personu uzdevumi un pienākumi kopumā ir skaidri noteikti

19 Komisija darbojas saskaņā ar decentralizētu pārvaldības modeli, kurā katram departamentam ir piešķirta augsta autonomijas pakāpe komisāru kolēģijas vispārējā atbildībā. Kolēģija uzņemas vispārēju atbildību par ES budžeta pārvaldību un nosaka stratēģiskos mērķus un politiskās prioritātes (piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģiju), kas veido pamatu operatīvajām darbībām[6].

20 ***1. attēlā*** redzama Komisijas pārvaldības struktūra saistībā ar krāpšanas apkarošanas stratēģiju.

[6] Pārvaldība Eiropas Komisijā, C(2020) 4240.

1. attēls | Komisijas pārvaldības struktūra krāpšanas apkarošanas stratēģijas īstenošanai

Avots: ERP, pamatojoties uz Pārvaldība Eiropas Komisijā, C(2020) 4240.

21 Komisijas pārvaldības sistēma nosaka galvenās funkcijas un pienākumus personām un dienestiem, kas iesaistīti krāpšanas apkarošanas stratēģijā, kā izklāstīts turpmāk.

- Par budžetu, krāpšanas apkarošanu un valsts pārvaldi atbildīgais komisārs pārrauga pasākumus, kas atbalsta cīņu pret krāpšanu[7].

- Komisijas Korporatīvās pārvaldības padome (*CMB*), kuru vada ģenerālsekretārs un kuras sastāvā ir ģenerāldirektori, kas atbild par budžetu, cilvēkresursiem, drošības un juridiskajiem jautājumiem, nodrošina pārraudzību un stratēģisko orientāciju, tostarp par krāpšanas apkarošanas Komisijā korporatīvajiem aspektiem. Reizi gadā *CMB* apspriež Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijas. *CMB* līmenī netika rīkotas nekādas ārkārtas sanāksmes par šo jautājumu, kā tas bija paredzēts 2019. gada stratēģijā.

- Par *OLAF* politikas jautājumiem politiski atbild komisārs, kurš ir atbildīgs par krāpšanas apkarošanu, savukārt biroja izmeklēšanas funkcijas ir neatkarīgas[8]. *OLAF* ir vadošā iestāde korporatīvās krāpšanas apkarošanas stratēģijas izveidē un attīstībā. Tai ir koordinējoša un konsultatīva loma attiecībā uz dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijām. *OLAF* ziņo *CMB* par korporatīvo un dienestu izveidoto krāpšanas apkarošanas stratēģiju īstenošanu.

- Dienestu līmenī ģenerāldirektori (t. i., deleģētie apstiprinātāji) ir atbildīgi par krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādi un ieviešanu, tostarp par viņiem uzticētajām korporatīvajām darbībām.

- Krāpšanas novēršanas un atklāšanas tīkls, ko vada *OLAF*, ir diskusiju forums dienestu krāpšanas apkarošanas ekspertiem. Tīkls rīko vidēji trīs plenārsēdes gadā. Sanāksmes notika direktoru līmenī, lai gan šādas sanāksmes netika rīkotas katru gadu, kā noteikts korporatīvajā krāpšanas apkarošanas stratēģijā (tās notika 2022. gadā, bet ne 2023., 2024. un 2025. gadā).

---

[7] Eiropas Komisijas priekšsēdētājas 2024. gada 17. septembra pilnvarojuma vēstule budžeta, krāpšanas apkarošanas un publiskās pārvaldes komisāra amata kandidātam.

[8] Regulas Nr. 883/2013 17. pants par OLAF veiktajām izmeklēšanām.

Komisijas dienesti sistemātiski neņem vērā *OLAF* komentārus, lai uzlabotu savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas

22 Savā 2019. gada stratēģijā Komisija atzina, ka "korporatīvā pārraudzība būtu jāstiprina no institucionālā viedokļa, lai nodrošinātu, ka Komisijas krāpšanas apkarošanas politika ir konsekventa un pamatota ar spēcīgu analīzi" un ka "*OLAF* atbalsts būtu jāizstrādā, lai nodrošinātu elastīgu korporatīvo uzraudzību attiecībā uz krāpšanas riska pārvaldību, ievērojot deleģēto kredītrīkotāju pienākumus".

23 Pildot koordinācijas un padomdevēja funkcijas, *OLAF* ir obligāti jāpārskata dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģiju projekti un jāuzrauga to īstenošana. Departamentiem ir jāapspriežas ar *OLAF* par dokumenta sākotnējo projektu, pirms tas tiek pakļauts salīdzinošai izvērtēšanai. Komisija mums paziņoja, ka šī darba kārtība ļauj atrisināt lielāko daļu no *OLAF* komentāriem par dienestu krāpšanas novēršanas stratēģijām neoficiālu apspriežu laikā. Tomēr *OLAF* neved statistiku par izteikto komentāru skaitu un dienestu pieņemto komentāru procentuālo daļu. Ja jautājumi paliek neatrisināti, *OLAF* var izdot ieteikumus, un dienestiem ir jāiesniedz rakstisks pamatojums, ja tie nolemj tos neievērot. Neatrisinātos jautājumus var nodot izskatīšanai Krāpšanas novēršanas un atklāšanas tīklam vai *CMB*, tomēr galīgā atbildība paliek dienesta vadībai.

24 Praksē attiecībā uz mūsu piemērām iekļautajiem dienestiem līdz 2025. gada jūlijam *OLAF* sniedza komentārus par krāpšanas apkarošanas stratēģiju pārskatīšanu, nevis ieteikumus. Komisijas dienesti ne vienmēr ir ņēmuši vērā *OLAF* komentārus. Mūsu veiktajā analīzē par *OLAF* pārskatu attiecībā uz atsevišķām dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijām atklāti gadījumi, kad problēmas netika atrisinātas (***2. izcēlums***). Turklāt 2023. gadā Komisijas Iekšējās revīzijas dienests norādīja uz līdzīgām problēmām, kad daži dienesti, sagatavojot savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas, neņēma vērā visus *OLAF* komentārus.

2. izcēlums

Neatrisinātie jautājumi pēc *OLAF* veiktās pārskatīšanas

Attiecīgie dienesti pilnībā neņēma vērā šādus *OLAF* komentārus:

- 2019. gada korporatīvā rīcības plāna darbību nepilnīga iekļaušana dienestu rīcības plānos, attiecībā uz kuriem dienesti tika iecelti par vadošajiem dienestiem, piemēram, darbība, lai uzlabotu datu konsekvenci un precizitāti;
- kritisku risku nepietiekama definēšana un saistīšana ar dienesta darbībām;
- nav veikts rīcības plāna novērtējums, izmantojot rādītājus.

25 Korporatīvā krāpšanas apkarošanas stratēģija paredz, ka *CMB* vismaz reizi gadā apspriež *OLAF* ieteikumu par Komisijas dienestu līmeņa krāpšanas apkarošanas stratēģijām īstenošanas sistēmiskos aspektus. Praksē neatrisinātie jautājumi, kas piemēram minēti ***2. izcēlumā***, netika apspriesti Krāpšanas novēršanas un atklāšanas tīkla sanāksmēs, kā arī netika iekļauti informācijā, ko *OLAF* katru gadu sniedz *CMB* par *CAFS* ieviešanas gaitu un *OLAF* piezīmju izpildi. Komisija neuzskata šīs problēmas par sistēmiskām. Līdz ar to šis korporatīvais mehānisms līdz šim nav izmantots.

26 *OLAF* apspriešanās ar dienestiem par to krāpšanas apkarošanas stratēģijām ne vienmēr tiek dokumentētas tā, lai izklāstītu galvenos jautājumus vai apstiprinātu, ka dienesti ir risinājuši minētos jautājumus. Tā kā nav centralizēta galveno jautājumu un to statusa reģistra, tas ierobežo *CMB* un, galu galā, Kolēģijas spējas veikt padziļinātu korporatīvo uzraudzību.

Krāpšanas novēršanas stratēģija atbilst galvenajiem krāpšanas riska pārvaldības principiem, taču pastāv trūkumi riska novērtējumā

Korporatīvā krāpšanas apkarošanas stratēģija tika izstrādāta, izmantojot strukturētu procesu, kura mērķi bija novērst neaizsargātības un ar tām saistītos riskus

27 Ar 2019. gada stratēģiju, tostarp rīcības plānu, Komisijas mērķis bija izveidot satvaru krāpšanas apkarošanai, koncentrējoties uz galvenajiem riskiem un definējot vēlamos mērķus. Tā par galvenajiem mērķiem uzskatīja krāpšanas analīzes izmantošanas prioritizēšanu atklāšanas nolūkā, kā arī koordinācijas un sadarbības veicināšanu. Šie galvenie mērķi tika saglabāti Komisijas rīcības plāna 2023. gada atjauninājumā (***3. izcēlums***).

3. izcēlums

2019. gada *CAFS* mērķi, kas tika uzskatīti par spēkā esošiem 2023. gada atjauninājumā

CAFS 2019. gadā noteica septiņus mērķus, kas tika saglabāti rīcības plāna 2023. gada atjauninājumā:

1) **datu vākšana un analīze** – lai vēl labāk izprastu krāpšanas shēmas, vainīgo profilus un sistēmiskās vājās vietas;
2) **koordinācija, sadarbība un procesi** – optimizēt koordināciju, sadarbību un darba plūsmas krāpšanas apkarošanai;
3) **integritāte un atbilstība** – nodrošināt, ka ES politikas veidotāji un darbinieki ievēro visaugstākos profesionālās ētikas standartus;
4) **zinātība un aprīkojums** – nodrošināt un uzlabot ES darbinieku zināšanas krāpšanas apkarošanas jomā, kā arī nodrošināt atbilstošu tehnisko aprīkojumu dalībvalstu līmenī;
5) **pārredzamība** – ieviest un veicināt pārredzamību;
6) **tiesiskais regulējums** – stiprināt ES tiesību aktu un citu juridisko instrumentu noturību pret krāpšanu;
7) **cīņa pret krāpšanu ieņēmumu jomā** – stiprināt krāpšanas apkarošanas pasākumus attiecībā uz tradicionālajiem pašu resursiem un pievienotās vērtības nodokli.

28 Izstrādājot korporatīvo krāpšanas apkarošanas stratēģiju, Komisija ievēroja strukturētu pieeju saskaņā ar savu kontroles sistēmu[9] un Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komitejas (*COSO*) integrēto iekšējās kontroles sistēmu, kā parādīts ***2. attēlā***. Šajā procesā tika veikta *OLAF* vadīta pieredzes apkopojuma analīze dienestu līmenī, pamatojoties uz aptauju, kas tika veikta Komisijas dienestos. Komisija veica 2019. gada riska novērtējumu, lai uz tā pamata noteiktu mērķus un izstrādātu rīcības plānus 2019. un 2023. gadam šo mērķu sasniegšanai. Rādītāji tiek izmantoti iekšēji pārvaldības nolūkos.

[9] Iekšējās kontroles sistēmas pārskatīšana, C(2017) 2373, 8. princips.

2. attēls | Krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādes galvenie posmi

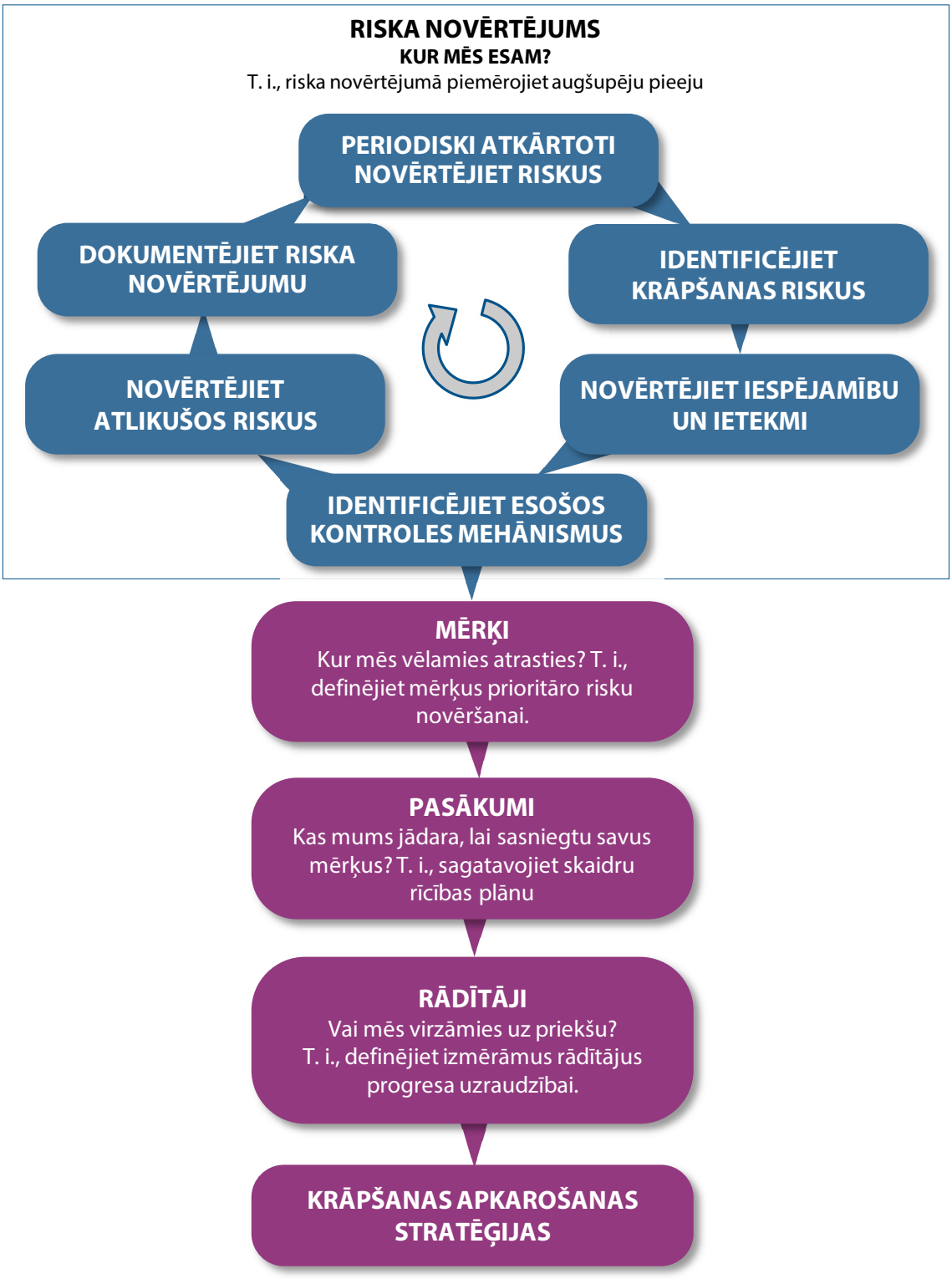

Avots: ERP, pamatojoties uz Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komitejas (*COSO*) un Sertificēto krāpšanas izmeklētāju asociācijas (*ACFE*) izstrādāto *Fraud Risk Management Guide*, 2. izdevums. Darema, Ziemeļkarolīna: *COSO*, 2023.

29 Komisija 2019. gadā identificēja septiņas neaizsargātības grupas, t. i., nepilnības, kas padara procesus vai organizāciju neaizsargātu pret risku. Tāpēc tika noteikti septiņi mērķi, lai novērstu šos trūkumus un ar tiem saistītos riskus. 2023. gada riska analīze neatklāja nekādus būtiskus jaunus riskus, bet gan pārformulēja esošos riskus, piemēram, apvienojot atsevišķus riskus, kas saistīti ar viltotām darba laika uzskaites lapām, rēķiniem un sertifikātiem, vienā plašākā riskā, kas saistīts ar viltotām deklarācijām vai dokumentiem iepirkuma, dotāciju un administratīvo izdevumu jomā. Pēc 2023. gada riska novērtējuma Komisija atkārtoti apstiprināja 2019. gada stratēģisko mērķu derīgumu. Mēs uzskatām, ka saikne starp konstatētajām problēmvietām, saistītajiem riskiem un no tiem izrietošajiem mērķiem ir skaidra.

Korporatīvās krāpšanas riska novērtējumā nav noteiktas riska prioritātes, un tajā netiek sistemātiski izmantoti visi attiecīgie avoti

30 Komisijā krāpšanas risku novērtēšana uzņēmuma līmenī tiek veikta *CAFS* vai rīcības plāna atjaunināšanas procesa ietvaros, un tā netiek veikta ar iepriekš noteiktu regularitāti vai kā reakcija uz iepriekš noteiktiem scenārijiem. Skaidras definīcijas trūkums kavē dienestu un korporatīvo krāpšanas risku novērtējumu saskaņošanu, tādējādi palielinot neatbilstību risku un ierobežojot iespējamās sinerģijas.

31 Komisija veica riska novērtējumus uzņēmumu līmenī 2019. un 2023. gadā.

— Attiecībā uz 2019. gada pasākumu visām Komisijas dienestiem tika lūgts atjaunināt savus krāpšanas riska novērtējumus, lai tos varētu izmantot korporatīvajā novērtējumā. 2019. gada riska novērtējumā tika konstatētas krāpšanas vājās vietas, no kurām divas galvenās ir nepietiekami attīstīta centrālā analītiskā spēja un nepilnības dienestu īstenotajā krāpšanas riska pārvaldības pārraudzībā. Kopumā Komisijas dienestu aktīva līdzdalība bija pozitīvs solis ceļā uz visaptverošāku izpratni par krāpšanas riskiem.

— Tomēr 2023. gada pārskata periodā *OLAF* mainīja pieeju un apkopoja datus no dienestu riska reģistriem (12 no 51 dienesta ziņoja, ka nav krāpšanas riska). Turklāt *OLAF* konstatēja krāpšanas riskus, kas bija aprakstīti dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijās, bet nav pievienoti attiecīgajiem riska reģistriem. Pamatojoties uz šo analīzi, *OLAF* konstatēja visparastākos un izplatītākos riskus visos dienestos. Lai gan abas pieejas nodrošināja operatīvo informāciju no dažādiem dienestiem, 2019. gada uzdevums bija pamatīgāks, jo tas bija mazāk atkarīgs no *OLAF* analītiskajām spējām.

32 Veicot korporatīvo krāpšanas riska novērtējumu, Komisija izmantoja kvalitatīvo analīzi un atteicās no kvantitatīvās analīzes, jo trūka datu un analītisko resursu. Tas liecina, ka mūsu ieteikums par visaptverošiem riska novērtējumiem un spēju veidošanu informācijas vākšanai no dažādiem avotiem no mūsu 2019. gada īpašā ziņojuma par krāpšanas apkarošanu ES izdevumu jomā nav pilnībā īstenots (***III pielikums***). Jo īpaši ne 2019. gada, ne 2023. gada korporatīvā krāpšanas riska novērtējumā nebija iekļauta dienestu identificēto risku iespējamības un ietekmes analīze. Dienestu novērtējumi sniedz ieguldījumu korporatīvajā krāpšanas riska novērtēšanā ar darbības zināšanām, atbalstot korporatīvo uzraudzību krāpšanas risku prioritāšu noteikšanā.

33 2023. gada korporatīvās krāpšanas riska novērtējumā Komisija paļāvās uz savu analītisko darbu un sistemātiski necentās to papildināt ar papildu attiecīgām zināšanām, ieguldījumu vai datiem no ārējiem ekspertiem vai citiem praktiķiem, kuriem ir pierādīta pieredze krāpšanas apkarošanā, piemēram, prokuratūras iestāžu pārstāvjiem.[10] Līdz ar to riska novērtējums, iespējams, nebija balstīts uz pilnībā izsmeļošu analīzi. Turklāt tas nozīmē, ka mūsu 2019. gada ieteikums par dažādu avotu ierobežotu izmantošanu krāpšanas apkarošanā ES izdevumi tika īstenoti tikai dažos aspektos (***III pielikums***).

34 Pašreizējā riska novērtējuma sistēmā nav skaidri minētas jaunas problēmas, piemēram, mākslīgā intelekta (MI) pieaugošā izmantošana nelikumīgām darbībām (dokumentu un pierādījumu viltošana, dziļviltojumi). MI padara sarežģītāku krāpšanu vieglāku, lētāku, grūtāk atklājamu un pielāgoties spējīgāku. Tiesībaizsardzības struktūras, piemēram, Eiropols un ANO, *Trend Micro*[11] un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija[12], ir norādījušas, ka krāpšana, kuras pamatā ir MI, ir pieaugošs apdraudējums, kas nodrošina krāpniekiem jaunas prasmes un rīkus. Lai gan dažas uzņēmumu iniciatīvas šo jautājumu risina netieši, piemēram, pievēršoties dokumentu viltošanas riskam, to darbības joma joprojām ir ierobežota un neatbilst ar mākslīgo intelektu saistīto krāpšanas risku nozīmībai. Tas var ietekmēt esošo un potenciālo krāpšanas apkarošanas pasākumu darbības jomu un noteikšanu.

---

[10] *CIPFA* princips B3.

[11] Eiropols, ANO Starpreģionālais noziedzības un tieslietu pētniecības institūts un *Trend Micro* (2020), *Malicious uses and abuses of artificial intelligence*.

[12] Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (2021), *Artificial Intelligence, Machine Learning and Big Data in Finance: Opportunities, Challenges, and Implications for Policy Makers*.

Dienestu stratēģijas krāpšanas apkarošanai lielā mērā atbilst *OLAF* norādījumiem, ar dažiem izņēmumiem

Krāpšanas riskiem ir piešķirta pienācīga prioritāte dienestu līmenī, taču dažas stratēģijas nav atjauninātas

35 Mēs konstatējām, ka Komisijas dienesti bija novērtējuši krāpšanas riskus, kontroles darbības un identificējuši atlikušos riskus, lai izstrādātu savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas. Tā rezultātā tās varēja noteikt mērķus, kas vērsti uz kritiski svarīgiem un būtiskiem riskiem, kuri konstatēti to krāpšanas riska novērtējumos, saskaņā ar to krāpšanas apkarošanas prioritātēm un aptverot attiecīgos krāpšanas apkarošanas cikla posmus.

36 Četri mūsu izlasē iekļautie dienesti[13] ievēroja *OLAF* norādījumus, izmantojot riska matricu, lai apdraudējumus sarindotu pēc to nopietnības. Šis process ietvēra dažādu krāpšanas risku, kas var rasties to pārvaldītajās programmās, ietekmes un iespējamības novērtēšanu. Turklāt tie izveidoja vizuālu attēlojumu, kas pazīstams kā "karstuma karte". Šeit ir attēlota katra riska ietekme atkarībā no tā, cik liela ir tā iestāšanās varbūtība. Tajā skaidri parādīta katra riska kopējā nozīme, izceļot nozīmīgākās jomas, kurās pastāv iespējams krāpšanas risks, un aprakstot krāpšanas ievainojamības vietas. Pārējās sešas mūsu izlases iestādes[14] riska novērtēšanai izmantoja alternatīvas pieejas, piemēram, izmantojot "10 izplatītākos" krāpšanas modeļus, kas tika identificēti atgriezeniskajā saņemtajā informācijā no Komisijas dienestiem riska novērtēšanas procesa laikā[15].

37 Dienestiem nav jāatjaunina savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas tajā pašā gadā, kad tiek atjaunināts *CAFS*, kā arī nav sistemātiski jāizvērtē, vai šādi atjauninājumi ir nepieciešami. Vairāk nekā trešdaļa no 50 dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijām tika izstrādātas laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam – pirms 2023. gada korporatīvā rīcības plāna, kā parādīts ***3. attēlā***. Rezultātā šajās *AFS* tika iekļautas 2019. gada korporatīvās darbības, kuras Komisija uzskatīja par lielā mērā īstenotām. Šī neatbilstība starp dienestu un korporatīvajiem regulējumiem nozīmē, ka daži dienestu rīcības plāni atspoguļo 2023. gada korporatīvās darbības, citi atspoguļo 2019. gada stratēģijā noteiktās darbības. Saskaņošana var palīdzēt samazināt neatbilstību risku novēršanas, atklāšanas un korekcijas pasākumos starp dienestiem.

---

[13] *CINEA*, *ENER* ĢD, *MOVE* ĢD un *RTD* ĢD.

[14] *AGRI* ĢD, *EMPL* ĢD, *HOME* ĢD, *INTPA* ĢD, *REGIO* ĢD un *REA*.

[15] *Fraud risk assessment*, SWD(2019) 170.

3. attēls | *AFS* atjauninājumu pārskats

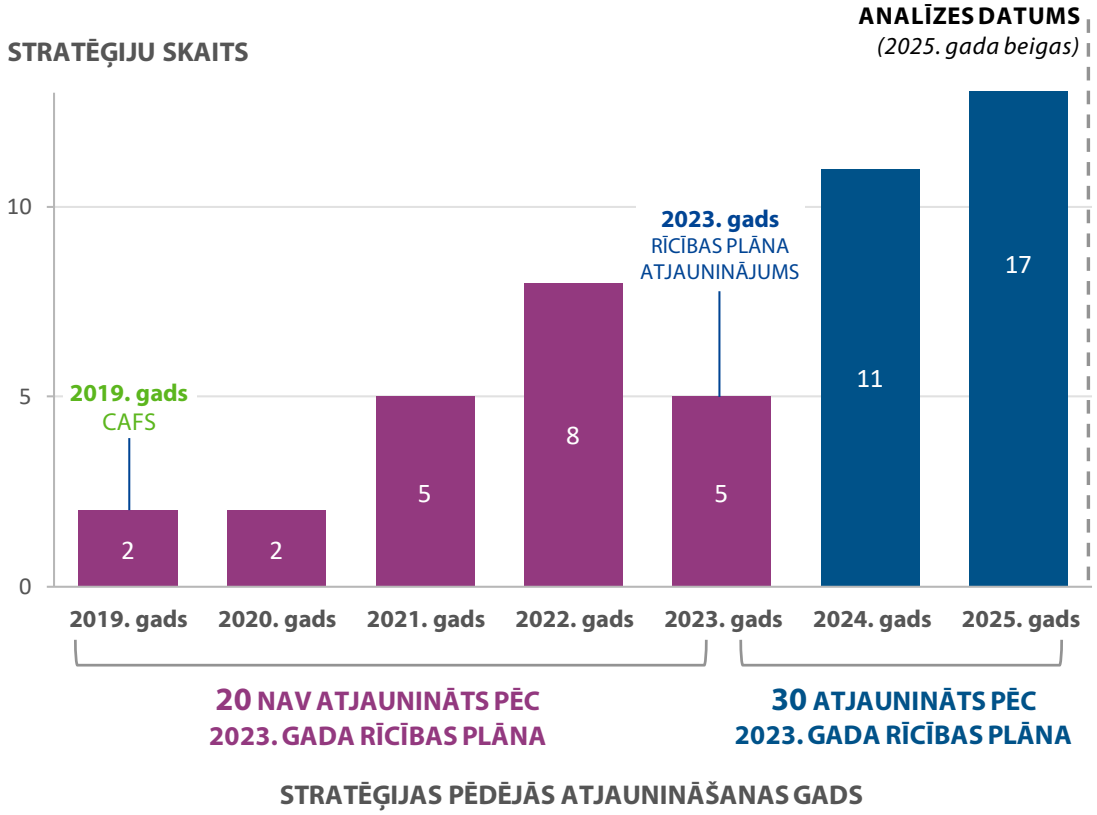

Avots: ERP, pamatojoties uz krāpšanas apkarošanas stratēģiju analīzi.

38 Mēs pārskatījām dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas, lai pārbaudītu to atbilstību *OLAF* vadlīniju pamatprasībai, kas paredz, ka tās principā jāatjaunina reizi trīs gados vai jaunas daudzgadu finanšu shēmas sākumā. Atjaunināšanas prasība ļauj atkāpties no trīs gadu noteikuma, iekļaujot frāzi "principā", kas attiecas uz Komisijas dienestiem ar stabilu darba vidi un nesarežģītām darbībām.

39 Mēs konstatējām, ka, neraugoties uz saikni starp riskiem un mērķiem, daudzas dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas nav atjauninātas, kā prasīts *OLAF* norādījumos, un tas kavē to pastāvīgu uzlabošanu. Lai gan vairāk nekā puse no 50 dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijām tika atjauninātas pēc 2023. gada rīcības plāna, 15 nav atjauninātas vairāk nekā trīs gadu laikā vai līdz to termiņa beigām, ja to seguma periods 2025. gada beigās pārsniedza trīs gadus. Komisija mūs informēja, ka notiek darbs pie lielākās daļas atjaunināšanas. Dienestiem ir jāpamato savs lēmums neatjaunināt stratēģijas, un *OLAF* ir pienākums pārbaudīt šo pamatojumu. Mūsu piemērā netika konstatēti gadījumi, kad būtu jāveic šādas pārbaudes .

Īpaši krāpšanas riska novērtējumi tiek veikti ar atšķirīgu biežumu, un tajos netiek pilnībā izmantota attiecīgā informācija par riskiem

40 Kā noteikts Komisijas iekšējās kontroles sistēmā, dienesti veic ikgadējus riska novērtējumus, kuros cita starpā jāiekļauj krāpšanas riski. Lai papildinātu un pastiprinātu krāpšanas risku noteikšanu, Komisija pieprasa saviem dienestiem veikt īpašus krāpšanas riska novērtējumus. Šīs darbības tiek veiktas pirms dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģiju atjaunināšanas; tomēr to biežums atšķiras. *OLAF* norādījumos ir noteikts, ka dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas principā būtu jāatjaunina ik pēc trim gadiem. Lai gan atšķirīgās darbības īpatnības var pamatot zināmas atšķirības starp dienestiem, Komisija nav noteikusi orientējošu grafiku, lai nodrošinātu zināmu saskaņotību riska novērtējumu veikšanas termiņos. Riska novērtēšanas pieejas atšķiras, kā izklāstīts turpmāk.

- Vairāki dienesti[16] reizi divos līdz trijos gados veic īpašu krāpšanas riska novērtējumus, lai apzinātu jaunus riskus, kas jāiekļauj *AFS* atjauninājumos.

- Starptautisko partnerattiecību ģenerāldirektorāts (*INTPA* ĢD) veica trīs krāpšanas riska novērtējumus, proti, 2013., 2020. un 2025. gadā, tādējādi neievērojot paredzētos intervālus.

- Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (AGRI ĢD) krāpšanas riska novērtējumus neveic regulāri. 2016. gadā veiktais riska novērtējums tika izmantots, lai 2020. gadā izstrādātu pašreizējo *AFS*. *AGRI* ĢD 2022. gadā veica jaunu riska novērtējumu, bet neveica *AFS* atjaunināšanu. Jaunais krāpšanas riska novērtējums tika nosūtīts visām dalībvalstīm. 2024. gadā Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts (*AGRI* ĢD) uzticēja ārējam līgumslēdzējam veikt jaunu riska novērtējumu, kas 2025. gada jūlijā, mūsu revīzijas pārskata perioda beigu datumā, vēl nebija pabeigts.

- Krāpšanas riska novērtējumu biežums Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta (*REGIO* DĢ) un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta (*EMPL* DĢ) kopīgajā krāpšanas apkarošanas stratēģijā dalītai un netiešai pārvaldībai arī atšķiras. Pēdējais no tiem tika veikts tikai 2019. gadā, kas ir būtiska atkāpe no trīs gadu noteikuma. 2024. gadā dienesti sagatavoja sākotnējo riska novērtējumu nākotnes stratēģijai, kas aptvers laika posmu no 2026. līdz 2028 gadam.

[16] *RTD* ĢD un *REA*.

41 Līdz ar to krāpšanas riska novērtējumi, kas ir svarīgs solis rīcības plāna un krāpšanas apkarošanas stratēģijas izstrādē, nav sinhronizēti dienestu un uzņēmumu līmenī. Tas atspoguļo dienestu atšķirīgos krāpšanas riska profilus, darbības ciklus un iespēju aptvert riskus dažādos laika posmos. Tomēr tas rada situāciju, kad dienesti atsevišķos gadījumos sagatavo paši savus krāpšanas riska novērtējumus, kā arī sniedz ieguldījumu korporatīvajā novērtējumā kā atsevišķā pasākumā, radot papildu administratīvo posmu

42 Dienestu novērtējumi ir svarīgs elements korporatīvā krāpšanas riska novērtējumā. Ja šie novērtējumi tiek sagatavoti dažādos laika posmos, korporatīvā pārbaude var balstīties uz informāciju, kas neatspoguļo to pašu pārskata periodu vai nesenās pieredzes pakāpi. Skaidras prasības trūkums, ka dienestu krāpšanas riska novērtējumi jāatjaunina reizi trīs gados, mazina pārliecību, ka riski tiek novērtēti pietiekami konsekventi un atbilstoši aktuālajai situācijai, lai nodrošinātu uzticamu uzņēmuma līmeņa novērtējumu.

43 Līdzīgi kā uzņēmuma līmeņa novērtējumā, arī mūsu analizētajos dienestu riska novērtējumos netika ņemta vērā ārējā ekspertīze, piemēram, ārējie pētījumi, akadēmiskie pētījumi vai Eiropola ziņojumi par krāpšanas attīstības tendencēm, lai gan, ņemot vērā dienestu krāpšanas riska profilus, tas būtu bijis lietderīgi. Netika ņemtas vērā tādas tendences kā digitālo rīku plašāka izmantošana, organizētā noziedzība un citas pārrobežu krāpšanas metodes. Mēs konstatējām, ka tikai kopējā krāpšanas novēršanas stratēģija attiecībā uz kopīgu un netiešo pārvaldību ņem vērā organizācijas "Transparency International" korupcijas uztveres indeksu, kas sniedz priekšstatu par to, kā tiek uztverta korupcija publiskajā sektorā.

Rīcības plāni aptver krāpšanas apkarošanas ciklu, bet darbības bieži vien nav pietiekami vērienīgas

44 Saskaņā ar *CIPFA* Krāpšanas un korupcijas riska pārvaldības prakses kodeksu organizācijas rīcības plāni ir jāsaskaņo ar tās krāpšanas apkarošanas stratēģiju un jāpalīdz sasniegt tās mērķus. Darbībās būtu jāapvieno proaktīvas un reaģētspējīgas pieejas, kas ir īpaši izstrādātas, lai novērstu organizācijas krāpšanas riskus, nosakot skaidrus termiņus, izmērāmus rezultātus un biežus pārskatus.

45 Attiecīgi mēs sagaidām, ka korporatīvajai stratēģijai pievienoto rīcības plānu atbalstīs dienestu rīcības plāni un ka tas risinās stratēģiskos mērķus, visaptveroši aptverot identificētos riskus. Rīcības plānos galvenā uzmanība jāpievērš darbībām, kas pārsniedz spēkā esošo noteikumu, iekšējo procedūru vai krāpšanas apkarošanas regulējumu rutīnas vai obligātos pienākumus, un jāizvairās no pārklāšanās. Tajos būtu arī jāizklāsta skaidras, izmērāmas un īstenojamas darbības, kuru mērķis ir noteiktā termiņā mazināt prioritāros riskus.

46 Mēs izvērtējām, vai 2019. gada korporatīvais rīcības plāns un tā 2023. gada atjauninājums veicina korporatīvo mērķu sasniegšanu. Turklāt mēs analizējām atlasītos dienestu rīcības plānus, lai novērtētu, vai tie palīdz sasniegt korporatīvos un dienestu mērķus.

Rīcības plāni aptver galvenās jomas, taču darbības nav konsekventi saistītas ar mērķiem un atšķiras skaidrības ziņā

Pēc 2023. gada atjauninājuma korporatīvās darbības nav tik konsekventi saistītas ar stratēģiskajiem mērķiem

47 Korporatīvā krāpšanas apkarošanas stratēģija aptvēra visu krāpšanas apkarošanas ciklu, un tās darbība galvenokārt bija vērsta uz krāpšanas novēršanu un atklāšanu. Gandrīz 80 % pasākumu bija saistīti ar šiem posmiem, bet atlikušie 20 % vienādi sadalījās starp izmeklēšanu un korekciju. Profilakses un atklāšanas pasākumi var novērst finansiālos zaudējumus, pirms tie rodas, vai arī tos atklāt agrīnā stadijā. Koncentrējoties uz šīm darbībām, Komisija kā iestāde, kas ir galvenokārt atbildīga par ES budžeta pārvaldību, ir pievērsusi uzmanību tām krāpšanas novēršanas cikla fāzēm, kas palīdz samazināt nepieciešamību pēc dārgām izmeklēšanām un līdzekļu atgūšanas pasākumiem.

48 Mēs secinājām, ka lielākā daļa pasākumu uzņēmuma rīcības plānā atbilst tā stratēģiskajiem mērķiem (***4. attēls***). 2019. gada stratēģija un ar to saistītais rīcības plāns izveidoja skaidru saikni starp mērķiem un darbībām. Faktiski 2019. gada rīcības plānā pasākumi bija skaidri saistīti ar septiņiem korporatīvajā krāpšanas apkarošanas stratēģijā izvirzītajiem mērķiem, nepaliekot vietas neskaidrībām. Tomēr pēc 2023. gada atjauninājuma šī saikne kļuva mazāk skaidra.

49 2023. gadā Komisija apstiprināja, ka 2019. gada stratēģiskie mērķi (***3. izcēlums***) joprojām ir spēkā, un tā neaktualizēja stratēģiju, taču atjaunināja tai pievienoto rīcības plānu. Tomēr mēs atzīmējam, ka korporatīvā krāpšanas apkarošanas stratēģija nav atjaunināta pēc daudzgadu finanšu shēmas vidusposma pārskatīšanas, kā plānots pašā stratēģijā. ES Padome 2024. gada februārī deva galīgo apstiprinājumu vidusposma pārskatīšanai. Vidusposma pārskatīšana nostiprināja dažas politikas jomas un palielināja finanšu instrumentu skaitu[17], kā arī uzlaboja budžeta plānošanas elastīgumu[18], cerībā palielināt finanšu plūsmu apjomu un paātrināt to apriti saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu. Neraugoties uz šīm būtiskajām izmaiņām, korporatīvajā krāpšanas apkarošanas stratēģija neizvērtēja, vai varētu rasties jauni riski vai būs nepieciešami jauni pasākumi, lai tos novērstu.

50 Rīcības plāna 2023. gada atjauninājums vājināja saikni starp mērķiem un darbībām. Iepriekš bija vieglāk saprast, kuras darbības veicināja 2019. gada stratēģijas mērķu sasniegšanu. Atjauninātajā plānā 44 darbības ir sagrupētas septiņās tēmās laikposmam no 2023. līdz 2026. gadam, kas atspoguļo Komisijas prioritātes krāpšanas apkarošanas jomā, bet tajā nav noteikta skaidra un vienota saikne starp 2019. gada mērķiem un attiecīgajām darbībām, kā izklāstīts ***4. attēlā***. Tā rezultātā kļūst grūtāk izsekot, kā norit šo mērķu sasniegšana.

---

[17] Eiropas Savienības Padome, Laika grafiks – ES ilgtermiņa budžeta 2021.–2027. gadam vidusposma pārskatīšana.

[18] Īpašais ziņojums 18/2025, 8. punkts.

4. attēls | Saikne starp *CAFS* mērķiem un 2019. un 2023. gada rīcības plāniem

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģiju – 2019, COM(2019) 196 un tās rīcības plāniem – 2019. gada plāns, SWD(2019) 170, un 2023. gada pārskatīšanu, COM(2023) 405.

Darbību formulējuma skaidrība atšķiras, tāpēc ir grūti izmērīt progresu

51 Analizējot 2023. gada uzņēmuma rīcības plānu, mēs konstatējām, ka gandrīz 20 % no pasākumiem bija drīzāk mērķi, nevis konkrēti pasākumi. Tie ietvēra tādus formulējumus kā "uzlabot dialogu", "nodrošināt ciešu sadarbību", "veicināt vai stiprināt apmaiņu", "palielināt informētību" vai "saglabāt augsta līmeņa koordināciju", kas norāda vēlamos rezultātus, bet neietver detalizētus operatīvos pasākumus to sasniegšanai.

52 Mēs arī atklājām, ka vairāk nekā 40 % korporatīvo darbību nebija precīzi definētas un to progresu nevarēja izmērīt. Šādu darbību piemērs ir *Arachne* datubāzes (vienotās integrētās IT sistēmas datizracei un riska novērtēšanai) tālāka attīstīšana, uzlabojot tās lietotājdraudzīgumu un izpētot, kā uzlabot tās sadarbspēju. Šiem pasākumiem trūka nepieciešamās informācijas, lai saprastu, kādai tieši vajadzētu būt rīcībai laika gaitā, piemēram, kādas citas sistēmas varētu būt sadarbspējīgas ar *Arachne*. Ja progresa mērīšanai nav atsauces vērtību un skaitļos izsakāmu mērķrādītāju, ir grūti novērtēt sniegumu rīcības plāna īstenošanā.

53 Mēs konstatējām, ka Komisijas dienestu rīcības plānos bija līdzīgs, lai gan mazāk izteikts, ar skaidrību saistīts jautājums, jo mēs uzskatām, ka nedaudz vairāk nekā 10 % dienestu darbību ir mērķi. Turklāt dažas darbības ir izklāstītas gan kā stratēģiskie mērķi, gan kā konkrētas darbības. Mērķu piemēri, kuriem piešķirti rīcības apzīmējumi ietver "apmācības pastiprināšana", "komunikācijas pastiprināšana", "izmantošanas uzlabošana" vai "augsta līmeņa koordinācijas uzturēšana", kurā izklāstīts iecerētais rezultāts, nevis tas, kas tiks darīts.

54 ***1. tabulā*** ir apkopots mūsu novērtējums par darbībām, kas iekļautas izvēlētajos dienestu rīcības plānos (***II pielikums*** ataino izmantoto metodiku). Četras dienestu stratēģijas[19] ir skaidri definējušas gandrīz visas savas darbības, nosakot kvantitatīvi izmērāmus rezultātus, kas ļauj novērtēt sasniegto progresu, savukārt trīs pārējās[20] to ir izdarījušas tikai aptuveni pusei no tām, un tajās trūkst skaidru rādītāju. Tāpat arī lielākā daļa pasākumu ir reāli īstenojami, ņemot vērā pieejamos resursus un ierobežojumus, taču tas daļēji saistīts ar plānu salīdzinoši pieticīgajām mērķiem (***62***. punkts).

---

[19] *CINEA*, *RTD* ĢD, *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD.

[20] *ENER* ĢD, *INTPA* ĢD un *MOVE* ĢD.

1. tabula. Pārskats par darbībām dienestu rīcības plānos, kas bija spēkā 2025. gada jūlijā

	Darbību procentuālā daļa		*Darbību procentuālā daļa*
Jā ✓	81-100 %	Ierobežoti ●	21-40 %
Lielākoties ●	61-80 %	Nē ✗	0-20 %
Daļēji ●	41-60 %		

Dienests	Skaidri definēts	Kvantificējami rezultātii	Reālistisks	Saskaņots ar mērķiem	Noteiktais termiņš
CINEA	✓	✓	✓	✓	✓
REA	●	✓	✓	✓	✓
***AGRI* ĢD**	●	✓	✓	✓	●
***ENER* ĢD**	●	●	✓	✓	●
***HOME* ĢD**	●	●	✓	✓	●
***INTPA* ĢD**	●	●	✓	✓	●
***MOVE* ĢD**	●	●	✓	✓	●
***RTD* ĢD**	✓	✓	✓	✓	✓
EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD	✓	✓	✓	✓	●
Izpētes grupa**	✓	●	✓	✓	●

(*) *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD tiek norādīti kopā, jo tiem ir kopīga krāpšanas apkarošanas stratēģija.
(**) Ģenerāldirektorāti, izpildaģentūras un kopuzņēmumi pētniecības politikas jomā.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

55 Trīs dienesti[21] ir noteikuši konkrētus termiņus, kad tiks novērtēta gandrīz visu to plānos iekļauto pasākumu pabeigšana vai izpildes gaita. Turpretī lielākajai daļai[22] darbību četros no desmit atlasītajiem dienestiem nav konkrēta pabeigšanas datuma, kā rezultātā vairāk nekā puse no to darbībām tiek "nepārtraukti" īstenotas. Tā rezultātā pasākumu īstenošana un uzraudzība kļūst sarežģītāka.

56 Korporatīvā krāpšanas apkarošanas stratēģija ir balstīta uz dienestu riska novērtējumiem un darbojas kā visaptveroša krāpšanas apkarošanas stratēģija. Mēs pārbaudījām dienestu rīcības plānus (kas bija spēkā revīzijas darba beigās). Mēs konstatējām, ka dienesti savos rīcības plānos pilnībā neiekļauj 2023. gada uzņēmuma mēroga pasākumus, kuru īstenošanā tiem ir uzticēta vadošā loma (vajadzības gadījumā tos atjauninot). *OLAF* metodoloģijā šādas prasības nav, ko mēs uzskatām par trūkumu. ***5. attēlā*** ir sniegta sīkāka informācija par korporatīvo darbību iekļaušanu dienestu rīcības plānos.

5. attēls | 2023. gada korporatīvo darbību integrēšana dienestu rīcības plānos

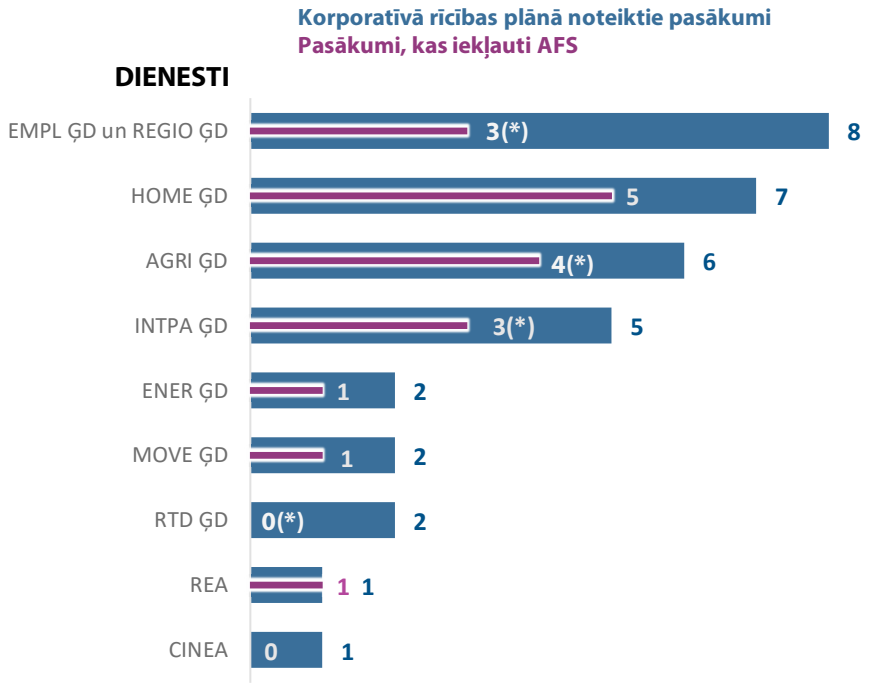

(*) Gada finanšu pārskati pēdējo reizi atjaunināti 2019. gadā (*EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD), 2020. gadā (*AGRI* ĢD), 2021. gadā (*INTPA* ĢD) un 2022. gadā (*RTD* ĢD).
EMPL ĢD un *REGIO* ĢD tiek norādīti kopā, jo tiem ir kopīga krāpšanas apkarošanas stratēģija.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2023. gada korporatīvajiem un dienestu rīcības plāniem.

[21] *CINEA*, *REA* un *RTD* ĢD.

[22] *AGRI* ĢD, *ENER* ĢD, *HOME* ĢD un *MOVE* ĢD.

57 Korporatīvās krāpšanas apkarošanas stratēģijas sekmīga pabeigšana ir atkarīga gan no vadošo, gan atbalstošo Komisijas dienestu ieguldījuma. Kā redzams ***5. attēlā***, gandrīz neviens dienests neieviesa visas darbības, par kuru īstenošanu tās bija norīkotas kā vadošās (jo tās neaktualizēja savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas pēc 2023. gada korporatīvā darbības plāna pieņemšanas). Šo darbību nepilnīga integrācija var mazināt dienestu rīcības plānu atbilstību.

Komisija uzskata, ka lielākā daļa pasākumu ir īstenoti, taču tos ne vienmēr ir iespējams novērtēt, ņemot vērā sākotnējo plānu, un tiem bieži trūkst mērķtiecības

58 Attiecībā uz 2023. gada korporatīvo rīcības plānu, ņemot vērā ne tikai Komisijas sākotnēji pieņemto plānu, bet arī pašu dienestu noteiktos turpmākos pasākumu apjomus, mēs konstatējām, ka ir pabeigti aptuveni 70 % no 70 pasākumiem un apakšpasākumiem (t. i., plašāku pasākumu atsevišķām sastāvdaļām ar saviem konkrētiem rezultātiem). Attiecībā uz visām atlikušajām darbībām un apakšdarbībām Komisija bija veikusi dažas aktivitātes, kas aprakstītas 2023. gada rīcības plāna pašreizējā stāvokļa apskatā un pamatotas ar pierādījumiem. Tomēr puse no tiem (t. i., 11 pasākumi un apakšpasākumi) ir daudzgadu vai "nepārtraukti" pasākumi, un tiem nav iepriekš noteiktu starpposma atskaites punktu. Daži "nepārtrauktu" pasākumu piemēri ir:

— arvien plašāka pārkāpumu pārvaldības sistēmas (*IMS*) izmantošana,

— dalībvalstu mudināšana ieviest krāpšanas apkarošanas pasākumus.

Tā rezultātā nav iespējams novērtēt pasākumu progresu un noteikt, vai tie virzās pareizajā virzienā. Līdz ar to nav iespējams secināt, vai veiktās darbības atbilst plānotajam.

59 Savos ziņojumos par 2024. gadu Komisijas dienesti norādīja, ka visas to rīcības plānos izklāstītie pasākumi (104) ir īstenoti. Pēc mūsu analīzes mums izdevās apstiprināt aptuveni 80 % no visiem dienesta veiktajiem pasākumiem. Mūsuprāt, daži no atlikušajiem pasākumiem (astoņi pasākumi jeb 8 %) ir grūti uzskatāmi par pilnībā īstenotiem, jo tie ir ilgtermiņa uzdevumi vai ietver neskaidrus formulējumus, piemēram, "nodrošināt atbilstošas procedūras" vai "sniegt atbalstu". ***6. attēls*** sniedz sīkāku informāciju par to pasākumu īstenošanu katrā dienestā, kuru pabeigšana bija plānota līdz 2024. gadam.

6. attēls | Līdz 2024. gadam plānoto pasākumu īstenošana pa dienestiem

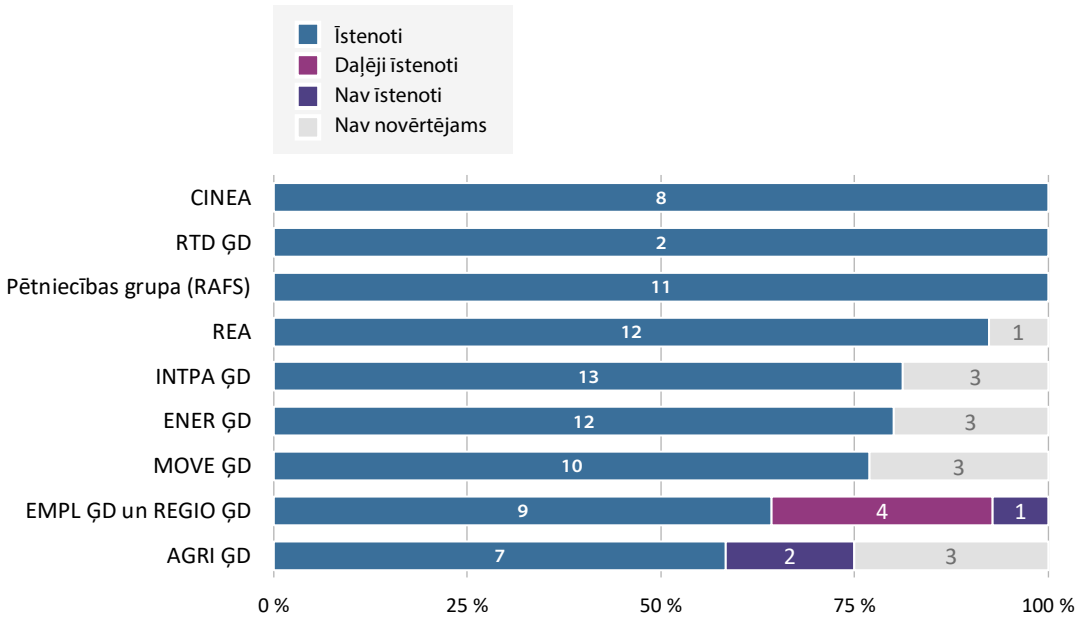

HOME ĢD nav iekļauts, jo tā darbības stratēģija tika pieņemta 2025. gada 11. februārī.
EMPL ĢD un *REGIO* ĢD tiek norādīti kopā, jo tiem ir kopīga krāpšanas apkarošanas stratēģija.
Pētnieku grupa ir ģenerāldirektorāti, izpildaģentūras un kopuzņēmumi pētniecības politikas jomā.
"Nav novērtējams" nepietiekamas dokumentācijas vai progresa novērtēšanai nepieciešamo rādītāju trūkuma dēļ.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

60 Lai gan lielākā daļa pasākumu jau tika īstenota, to pilnīga īstenošana bija plānota līdz 2024. gada beigām. Pārējie pasākumi ierobežo vai kavē mērķu pilnīgu sasniegšanu un var samazināt stratēģiju vispārējo efektivitāti.

61 Lai gan lielākā daļa no 2023. gada korporatīvajiem pasākumiem, tostarp apakšpasākumiem, ir saistīti ar mērķiem, mēs uzskatām, ka dažiem no tiem – vairāk nekā 20 % – trūkst vēriena, kā paskaidrots turpmāk.

— Astoņos pasākumos un apakšpasākumos ir nepieciešams "izpētīt variantus" vai "izpētīt iespējas" turpmākai rīcībai. Šie ir nepieciešami procesa posmi, taču tajos nav norādītas konkrētas turpmākos pasākumus, kas būtu loģisks nākamais solis un vispusīgi risinātu šos jautājumus. Kad šie pasākumi bija īstenoti, Komisija neaktualizēja savu rīcības plānu, lai ņemtu vērā šīs izmaiņas, ne arī aizstāja šos sākotnējos pasākumus ar turpmākiem. Tas nozīmē, ka visi jaunie saistītie pasākumi tiek veikti, neiekļaujot tos rīcības plānā.

— Vēl septiņi pasākumi un apakšpasākumi, piemēram, atgādinājums dalībvalstīm par to pienākumiem, nosūtot vēstules, vai aicinājums *OLAF* piedalīties attiecīgajās sanāksmēs, attiecas uz standarta procedūras posmiem. Tās būtiski neveicina mērķu sasniegšanu tādā veidā, kā to dara pasākumi, kas prasa vairāk pūļu, piemēram, *IMS* tehniskā modernizācija. Šo pasākumi pabeigšanas vieglums palīdz gūt kopumā pozitīvu priekšstatu par rīcības plānu īstenošanu.

62 Mēs konstatējām, ka vairāk nekā puse no dienestu pasākumiem (aptuveni 55 %) nav pietiekami vērienīgi. Dažas no tiem pilda regulārus vai obligātus pienākumus, kas jau ir noteikti dažādos noteikumos, iekšējās procedūrās vai krāpšanas apkarošanas regulējumā. Papildus Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts (*RTD* ĢD), kas pārrauga savu krāpšanas apkarošanas stratēģiju un kopējo krāpšanas apkarošanas stratēģiju pētniecības un inovācijas saimē un kura rīcības plānos, mūsuprāt, nav ietverti nevērienīgi pasākumi, pārējie izvēlētie dienesti ietvēra gan vērienīgus, gan nevērienīgus pasākumus, kā izklāstīts turpmāk.

— Aptuveni 70 % ir esošie juridiskie vai parastie pienākumi, kas dienestiem jau ir jāpilda, neatkarīgi no tā, vai tie ir iekļauti dienestu rīcības plānos. Piemēram, šīs darbības ietver savlaicīgu atbildēšanu uz *OLAF* vai Eiropas Prokuratūras informācijas vai izmeklēšanas pieprasījumiem; ziņošanu *OLAF* par aizdomām par krāpšanu un citām nopietnām pārkāpumiem; vai arī iekšējā tīmekļa vietnes uzturēšanu saziņai ar personālu.

— Mēs atzīmējam, ka neliela daļa pasākumu (vairāk nekā 10 %) pārklājas ar citiem pasākumiem tajos pašos rīcības plānos.

— Turklāt mēs konstatējām, ka dažas darbības, piemēram, "nepārtraukts riska novērtējums" vai "krāpšanas apkarošanas stratēģiju atjaunināšana" (10 %), ir saistītas ar krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādi un īstenošanu, nevis ar darbībām, kas mazina konstatētos riskus.

— Visbeidzot, mēs uzskatījām, ka neliela daļa pasākumu (mazāk nekā 10 %) ir salīdzinoši maznozīmīgi krāpšanas apkarošanas rīcības plāna kontekstā, piemēram, *OLAF* ziņojumu iesniegšana dalībvalstīm vai paraugvēstuļu atjaunināšana turpmākajai saziņai ar dalībvalstīm par *OLAF* ziņojumiem.

63 Maznozīmīgie pasākumi to sekundārā rakstura dēļ vājina stratēģisko fokusu un to pasākumu prioritāšu noteikšanu, kas visvairāk veicina mērķu sasniegšanu. Turklāt maznozīmīgu pasākumu klātbūtne apgrūtina uzņēmuma uzraudzību, nevajadzīgi pārslogojot uzraudzības sistēmu. Tā rezultātā kļūst grūti novērtēt progresu stratēģiju mērķu sasniegšanā.

Uzraudzība un ziņošana ir ieviesta, bet pilnībā neatspoguļo progresu, rezultātus vai ietekmi

64 Saskaņā ar starptautisko labas pārvaldības regulējumu publiskajā sektorā[23], ko kopīgi izstrādājušas *CIPFA* un Starptautiskā Grāmatvežu federācija, organizācijai ir regulāri jāuzrauga un jāpārskata riska pārvaldības sistēma un procesi. Tai arī jānovērtē, vai paredzētie rezultāti joprojām ir spēkā vai arī ir jāievieš atjauninājumi vai izmaiņas, un vai kādas izmaiņas iekšējā vai ārējā vidē rada risku paredzēto rezultātu sasniegšanai. Vadošajai personai vismaz reizi gadā būtu jāinformē pārvaldības struktūra par organizācijas sniegumu attiecībā uz tās krāpšanas apkarošanas stratēģiju, un organizācijai gada pārvaldības ziņojumā būtu jāizdara secinājumi par stratēģijas īstenošanu.

65 Attiecīgi mēs sagaidām, ka Komisija un dienesti:

— pilnībā un savlaicīgi īsteno savus rīcības plānus;

— regulāri vāc informāciju par korporatīvo un dienestu krāpšanas novēršanas stratēģiju un saistīto rīcības plānu īstenošanas rezultātiem, to pārbauda un noviržu gadījumā veic korektīvus pasākumus (šis process būtu jāatvieglo, izmantojot uzticamas krāpšanas ziņošanas sistēmas);

— sniedz pārskatu un secinājumus par korporatīvās krāpšanas apkarošanas stratēģijas īstenošanu Komisijas gada ziņojumā un par dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģiju īstenošanu dienestu gada ziņojumos;

— ievieš atgriezeniskās saites mehānismu pastāvīgai izvērtēšanai, ziņo par trūkumiem un veic korektīvus pasākumus, pamatojoties uz pieredzi, revīzijām un pārskatiem.

66 Mēs izvērtējām uzraudzības un ziņošanas kārtību par krāpniecības apkarošanas centieniem, ko veic izlasē iekļautie dienesti un Komisija kopumā.

[23] *CIPFA* un Starptautiskās Grāmatvežu federācijas, *International framework*: *Good governance in the public sector*, 2014, F2 un F3 principi.

Ministriju veiktais uzraudzības darbs atšķiras gan kvalitātes, gan pilnīguma ziņā

67 Mēs pētījām, kā atlasītie dienesti uzrauga savu stratēģiju īstenošanu un kādus instrumentus tie izmanto. Analizētie dienesti seko līdzi savu rīcības plānu īstenošanai. Tomēr tās to dara ar dažādu detalizētības pakāpi un izmantojot dažādas novērtēšanas metodes, piemēram, rādītājus. Mēs novērojām sekojošo:

— astoņi dienesti noteica oficiālus rādītājus darbību īstenošanas mērīšanai, savukārt divi dienesti[24] noteica rādītājus tikai 6 no 34 pasākumiem, savukārt atlikušo pasākumu rādītājus var secināt tikai no pasākumu apraksta un to paredzamajiem rezultātiem;

— tikai aptuveni ceturtdaļai (26) no mūsu izlasē iekļautajiem 107 rādītājiem ir atskaites punkti, kas ir svarīgi, lai precīzi novērtētu progresu un parādītu, kā situācija laika gaitā ir mainījusies;

— mazāk nekā puse rādītāju (51) noteica konkrētus termiņus attiecīgā pasākuma pabeigšanai — no 59 rādītājiem, kas attiecas uz "nepārtrauktu" īstenošanu (55 %), tikai divi noteica skaidrus termiņus vai iepriekš noteiktus datumus, lai novērtētu, vai pasākumi, ko tie mēra, tiek veikti;

— no visiem dienestiem 22 pasākumi iedalāmi piecās līdzīgu pasākumu grupās, bet dienesti izmanto atšķirīgus rādītājus, kas var būt nevajadzīga ietekme uz uzraudzības rezultātu salīdzināmību un apkopošanu (***4. izcēlums***).

4. izcēlums

Pasākuma piemērs, kas novērtēts, izmantojot dažādus rādītājus atkarībā no dienesta

Pieci Komisijas dienesti savos rīcības plānos iekļāva apmācību saviem darbiniekiem par jautājumiem, kas saistīti ar krāpšanas apkarošanu. Tomēr tās izstrādāja atšķirīgus rādītājus progresa novērtēšanai:

— apmācību pasākumu skaits un darbinieku līdzdalības procentuālā daļa;

— tikai mācību pasākumu skaitu;

— tikai to darbinieku procentuālais skaits, kuri piedalījās;

— ikgadējo dalībnieku skaits;

— vai visi jaunie darbinieki tika apmācīti.

[24] *ENER* ĢD un *MOVE* ĢD.

68 Ņemot vērā iepriekš minētos trūkumus dažos dienesta rādītājos, nav iespējams pilnībā novērtēt progresu rīcības plānu īstenošanā un sasniegtos rezultātus. Tas liecina, ka mūsu ieteikums par izmērāmiem rādītājiem, kas ietverts mūsu 2019. gada īpašajā ziņojumā par krāpšanu ES izdevumos, nav pilnībā īstenots[25].

69 Turklāt dienestu uzraudzība nav oficiāli saistīta ar korporatīvo uzraudzību. Dienesti atskaitās sava dienesta vadībai iekšēji, ievērojot savas procedūras. Tomēr dienesti izmanto arī īpašu ziņošanas formātu, ko izstrādājusi *OLAF*, lai ziņotu par uzņēmuma rīcības plāna īstenošanas gaitu; šie ziņojumi tiek publicēti kopā ar ikgadējiem *PIF* ziņojumiem. Tas sarežģī uzraudzības procesu.

70 Pārbaudot pašreizējo īstenošanu dienestos, mēs atklājām, ka atgriezeniskās saites process gūtās pieredzes apzināšanai starp Komisijas dienestiem nav konsekvents. Mēs konstatējām, ka seši no 10 mūsu revīzijas izlasē[26] iekļautajiem dienestiem pirms savu pašreizējo krāpšanas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu atjaunināšanas bija veikuši konkrētus gūtās pieredzes novērtējumus. Šie pasākumi ietvēra tādas darbības kā aptauju veikšana personāla vidū, analītisko novērtējumu izstrāde un saistītu darba dokumentu sagatavošana. Atlikušie četri dienesti[27] šo pieeju neievēroja tik formalizētā veidā. Mēs arī atzīmējam, ka *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD veica šādu pasākumu, gatavojoties savām nākamajām krāpšanas apkarošanas stratēģijām.

71 *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD sagatavo ikgadējus iekšējos ziņojumus par krāpšanas novēršanas pasākumiem, kuros aprakstīts rīcības plānu īstenošanas gaita, un nosūta šos ziņojumus *OLAF* un augstākajai vadībai. *AGRI* ĢD arī sagatavo šādu ziņojumu, bet 2021.–2025. gada periodā tas aptvēra tikai 7 no 12 pasākumiem, kas izklāstīti tā krāpšanas apkarošanas stratēģijā. Mēs uzskatām, ka šāda ziņojuma sagatavošana un publiskošana ir laba prakse, jo tā veicina pārredzamību un atbildību šajos dienestos, kā arī nodrošina to vadību ar pamatīgāku informāciju par riska pārvaldības procesu.

---

[25] Īpašais ziņojums 01/2019, 2. ieteikums.

[26] *CINEA*, *ENER* ĢD, *MOVE* ĢD, *INTPA* ĢD un *RTD* ĢD un *REA*.

[27] *AGRI* ĢD, *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD un *HOME* ĢD.

Ziņošana ir uzlabojusies, taču joprojām galvenā uzmanība tiek pievērsta pasākumu pabeigšanai, nevis rezultātiem vai ietekmei

72 Komisija publicē[28] gada pārskatus par ES finanšu interešu aizsardzību (*PIF* pārskati). Šajos ziņojumos ir izklāstīti pasākumi, ko Komisija un dalībvalstis veikušas, lai aizsargātu ES finanšu intereses. Tie ir svarīgs Komisijas pārredzamības un pārskatatbildības instruments krāpšanas apkarošanas pasākumos, kas vērsti pret sabiedrību. Komisija šos instrumentus uzskata par vienu no galvenajiem pārredzamības un pārskatatbildības instrumentiem. *PIF* pārskatiem ir pievienots pielikums, kurā Komisija katru gadu ziņo par *CAFS* īstenošanu. Komisija par *CAFS* īstenošanu ziņo arī ikgadējā pārvaldības un darbības pārskatā, savukārt dienesti par savu *AFS* īstenošanu ziņo savos ikgadējos darbības pārskatos (*AAR*).

PIF ziņojumā ir sniegta plašāka informācija par rezultātiem nekā iepriekš

73 Mūsu analīze liecina, ka kopš pirmās publikācijas 1990. gadā ikgadējos PIF ziņojumos ar laiku ir iekļauta arvien detalizētāka informācija, piemēram, dati par agrīnās atklāšanas un izslēgšanas sistēmu un ekspertu grupu[29], jaunākā informācija par pašreizējo situāciju un valstu krāpšanas apkarošanas stratēģiju novērtējums, kā arī informācija par korporatīvā rīcības plāna īstenošanu. Līdz ar to *PIF* ziņojumam pievienoto darba dokumentu skaits ir ievērojami palielinājies.

74 Sākot ar 2023. gada *PIF* ziņojumu, jauns īpašs darba dokuments sniedza detalizētāku pārskatu par situāciju un valstu krāpšanas apkarošanas stratēģiju novērtējumu, kas neaprobežojas tikai ar dalībvalstu pašnovērtējumiem. Šajā pārskatā tika izmantota divpakāpju pieeja: pamatkritēriju izpildes novērtēšana un kvalitatīvas analīzes veikšana. Ziņojumā arī izklāstīti dalībvalstu īstenotie krāpšanas apkarošanas pasākumi. Dokuments par turpmākiem pasākumiem attiecībā uz 2023. gada *PIF* ziņojuma ieteikumiem un to, kā dalībvalstis tos īsteno, kas pievienots 2024. gada *PIF* ziņojumam, ietver analīzi, kurā apkopota dalībvalstu apzinātā paraugprakse kopīgu jautājumu risināšanā, lai sniegtu pārskatu par iespējamiem risinājumiem.

---

[28] Līgums par Eiropas Savienības darbību, 325. pants.

[29] Regula 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro ES vispārējam budžetam, 145. pants.

75 *IMS* ir viens no galvenajiem datu avotiem pārkāpumu statistikai *PIF* ziņojumā. *IMS* aptver ES izdevumus, kas tiek pārvaldīti kopīgi ar dalībvalstīm. Komisija atzīst problēmas, kas saistītas ar *IMS* datu precizitāti un pilnīgumu, un norāda, ka tā ir uzsākusi "strukturētu dialogu" ar 10 dalībvalstu kohēzijas politikas pārvaldes iestādēm, lai risinātu šos jautājumus[30]. Šādi datu kvalitātes ierobežojumi var ietekmēt PIF ziņojumā sniegtās analīzes un secinājumu precizitāti. Turklāt šie ierobežojumi var ietekmēt arī riska iespējamības un ietekmes aplēses dalītās pārvaldības dienestu stratēģijās. Turklāt tas liecina, ka mūsu ieteikums par *IMS* uzlabošanu, kas ietverts mūsu 2019. gada īpašajā ziņojumā par krāpšanas apkarošanu ES izdevumu jomā, ir īstenots dažos aspektos (***II pielikums***).

Uzņēmumu pārskati parāda ainu, kas ir pozitīvāka par mūsu novērtējumu

76 2024. gada *PIF* ziņojumā un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir secināts, ka Komisija "ir pavirzījusi uz priekšu rīcības plāna īstenošanu". Tomēr ziņojumu attiecīgajās sadaļās galvenokārt tika aprakstīts, ko bija paredzēts sasniegt ar šīm darbībām, nevis kas tika faktiski paveikts. Darba dokuments par pašreizējo stāvokli saistībā ar 2023. gada rīcības plānu, kas pievienots *PIF* ziņojumam, sniedza plašāku ieskatu par iepriekšējā gadā panākto progresu.

77 Komisija galvenokārt pievērš uzmanību atsevišķu pasākumu pašreizējam stāvoklim. Tomēr tajā nav novērtēts un noteikts, cik lielā mērā ar šīm darbībām ir panākts progress virzībā uz 2019. gada stratēģijas mērķu sasniegšanu. Tādējādi nav parādīta saikne starp darbību īstenošanu un faktisko progresu stratēģijas paredzēto rezultātu sasniegšanā.

78 Turklāt mēs konstatējām trūkumus Komisijas ziņošanas paketē attiecībā uz 2024. gada *PIF* ziņojumu. Komisija sniedz pārskatu par 17 pasākumu un apakšpasākumu gaitu, kuru pabeigšana bija plānota līdz 2024. gadam. Komisija uzskatīja, ka 13 no šiem pasākumiem ir pabeigti un četri joprojām tiek īstenoti. Tomēr mēs konstatējām, ka divi pasākumi, kurus Komisija uzskatīja par pabeigtiem, nebūtu bijis jāuzskata par tādiem. ***5. izcēlumā*** ir sniegts šādas kļūdas piemērs. Turklāt attiecībā uz trim pasākumiem, kuru īstenošana kavējās, Komisija nepaskaidroja, kāpēc panākumi bija nelieli un tā pagarināja pabeigšanas termiņus.

[30] 2024. gada *PIF* ziņojums, 2.3.3. iedaļa.

5. izcēlums

Piemērs par darbību, kas tika priekšlaicīgi uzskatīta par pabeigtu

Viena no darbībām bija izpēte par iespēju sadarboties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai palielinātu ziņošanu par pārkāpumiem un ziņošanu par krāpšanu.

Komisija nodrošināja apmācības 30 darbiniekiem no vienas pilsoniskās sabiedrības organizācijas un uzturēja sakarus ar vēl vienu organizāciju. Tajā tika arī izvērtēts, vai valstu krāpšanas novēršanas stratēģijās ir iekļauti pasākumi, kas saistīti ar ziņošanu par pārkāpumiem.

Lai nodrošinātu visaptverošas konsultācijas, Komisija neiesaistīja plašāku pilsoniskās sabiedrības organizāciju loku. Tā rezultātā veikto darbu apjoms nebija pietiekams, lai uzskatītu, ka pasākums ir pabeigts.

Nekonsekventa ziņošana no dienestiem ierobežo iespēju iegūt visaptverošu pārskatu par īstenošanu

79 Katru gadu Komisijas centrālie dienesti izdod norādījumus citiem dienestiem par to gada darbības pārskatu sagatavošanu. Šie norādījumi ietver ziņošanas prasības attiecībā uz krāpšanas novēršanu, atklāšanu un labošanu. *OLAF* katru gadu pārskata šo sadaļu, lai nodrošinātu, ka ziņošana par dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģiju īstenošanu ir pilnīga un standartizēta. Saskaņā ar 2024. gada norādījumiem dienestiem bija jāiesniedz īss pārskats par savām krāpšanas apkarošanas stratēģijām, to uzraudzību un rezultātiem, kā arī – gadījumos, kad tiem bija vadošā loma – par savu ieguldījumu korporatīvajā krāpšanas apkarošanas stratēģijā un tās pārskatītajā rīcības plānā.

80 Mūsu veiktā atlasīto dienestu gada darbības pārskatu analīze liecina, ka ziņojumos bieži vien trūkst detalizētas informācijas par darbību īstenošanu vai dažos gadījumos vispār nav minētas konkrētas darbības (***2. tabula***). *PIF* ziņojums nekompensē šos trūkumus, jo tajā galvenā uzmanība ir pievērsta korporatīviem jautājumiem. Tādējādi tiek apdraudēts visaptverošs pārskats par dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģiju īstenošanu.

2. tabula | Informācija par krāpšanas apkarošanas pasākumu īstenošanu dienestu GDP

Dienests	Gada finanšu pārskatos iekļauto pasākumu skaits	Gada darbības pārskatos paziņoto pasākumu skaits	Ieguldījums *CAFCS*, par kuru ziņots attiecībā uz dienesta vadītajiem pasākumiem
RTD ĢD*	**2**	**2**	Nav informācijas.
REA	**13**	**4**	Sniegtā informācija.
MOVE ĢD	**16**	**3**	Sniegta informācija par vienu no diviem pasākumiem.
ENER ĢD	**18**	**4**	Sniegta informācija par vienu no diviem pasākumiem.
*CINEA**	**8**	**3**	Nav informācijas.
AGRI ĢD	**12**	**8**	Sniegta vispārīga informācija par visiem pasākumiem.
EMPL ĢD un *REGIO* ĢD	**14**	**4**	Sniegta vispārīga informācija par visiem pasākumiem.
INTPA ĢD	**16**	**12**	Vispārējs paziņojums par trim no pieciem pasākumiem.
HOME ĢD**	**16**	N/P	N/P

(*) Pārskati par 2024. gadu, ko sagatavojušas *RTD* ĢD un *CINEA*, attiecas uz rīcības plāniem, kas bija spēkā pirms 2023. gada korporatīvā rīcības plāna atjaunināšanas, un tajos nav nekādas atsauces uz pasākumiem, kurus šīs iestādes vada.
(**) *HOME* ĢD 2024 gada darbības pārskatā norādīts, ka 2025. gada 11. februārī pieņemtā darbības stratēģijas īstenošana ir uzsākta, savukārt visi pasākumi, kas attiecas uz periodu līdz 2024. gadam, ir īstenoti.

Avots: ERP, pamatojoties uz dienestu 2024. gada darbības pārskatiem.

Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijas ietekme nav pilnībā novērtēta

81 *OLAF* kā Komisijas krāpšanas apkarošanas politikas vadošais dienests katru gadu novērtēja 2019. gada stratēģijas mērķu sasniegšanu, izmantojot iekšējos darba dokumentus. Katrā no septiņiem 2019. gada stratēģijas mērķiem galvenokārt tika izmantots viens rādītājs, proti, pabeigto saistīto darbību procentuālā daļa. Divi mērķi tika novērtēti, izmantojot vienīgi šo rādītāju. Pārējiem pieciem mērķiem tika izmantoti papildu rādītāji, visbiežāk izmantojot rezultātu rādītājus, piemēram, organizēto apmācību skaitu, sanāksmju skaitu vai analītisko dokumentu skaitu.

82 Kopš 2023. gada *OLAF* vairs neizmanto rādītājus, lai novērtētu mērķu sasniegšanu. Tā vietā *OLAF* ir sācis izmantot rādītājus, lai novērtētu, cik lielā mērā ir sasniegti atsevišķu pasākumu mērķi. Mēs atzīmējam, ka šim nolūkam izmantotajā 2024. gada uzraudzības tabulā pieciem no 44 korporatīvajiem pasākumiem nebija piešķirti nekādi rādītāji, savukārt astoņiem rādītāji bija piešķirti tikai daļēji, t. i., ne visiem apakšpasākumiem. 2025. gada uzraudzības tabula liecina par uzlabojumiem šajā jomā, jo tajā ir samazinājies to pasākumu skaits, kuriem nav rādītāju (vienam pasākumam nav rādītāju, bet sešiem tie ir noteikti tikai daļēji).

83 Mēs uzskatām, ka gan līdz 2023. gadam izmantotie objektīvie rādītāji, gan kopš tā laika izmantotie rīcības rādītāji drīzāk raksturo izpildes rezultātus, nevis galarezultātus. Tas nozīmē, ka viņi mums stāsta, cik daudz ir paveikts, bet ne to, kas ir sasniegts – viņi mēra centienus, nevis rezultātus. Līdz ar to Komisija sistemātiski nenovērtē sava progresa ietekmi uz stratēģisko mērķu sasniegšanu. Tas liecina, ka mūsu ieteikums par pārskatu sniegšanu, pamatojoties uz mērķu sasniegšanu, kas izklāstīts mūsu 2019. gada īpašajā ziņojumā par krāpšanas apkarošanu ES izdevumu jomā, nav pilnībā īstenots (***II pielikums***).

Šo ziņojumu 2026. gada 19. maija sēdē Luksemburgā pieņēma V apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Jan Gregor*.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekssēdētājs

Pielikumi

I pielikums. – Par revīziju

01 No 2021. līdz 2027. gadam Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principu pārvalda ES budžetu, kura apjoms sasniedz līdz 200 miljardiem eiro gadā[1]. Tādējādi gan ES, gan dalībvalstīm ir skaidrs un saistošs pienākums veikt efektīvus pasākumus, lai novērstu krāpšanu un nelikumīgas darbības, kas kaitē ES finanšu interesēm[2]. Lai izpildītu šo pienākumu, Komisijai ir jāizveido stabila iekšējās kontroles sistēma.

02 Krāpšanas riska pārvaldība ir Komisijas iekšējās kontroles sistēmas neatņemama sastāvdaļa. Regulējuma 8. princips paredz, ka krāpšanas apkarošanas pasākumi ir jāizstrādā, jāīsteno un jādokumentē strukturētā veidā, nevis sadrumstalotā vai *ad hoc* veidā. Konkrētāk, tas prasa izveidot un īstenot stabilas krāpšanas apkarošanas stratēģijas gan korporatīvajā, gan dienestu līmenī, nodrošinot satvaru krāpšanas apkarošanas pasākumu uzlabošanai.

03 Attiecīgi Komisijas dienesti (ģenerāldirektorāti un izpildaģentūras) ir izstrādājuši savas krāpšanas apkarošanas stratēģijas (AFS), pamatojoties uz konstatētajiem krāpšanas riskiem, un ir noteikuši attiecīgās preventīvās, atklāšanas, izmeklēšanas un korektīvās darbības. Korporatīvā līmenī Komisija pieņēma pirmo krāpšanas apkarošanas stratēģiju (*CAFS*) 2011. gadā. 2011. gada *CAFS* tika aizstāts ar jaunu *CAFS* 2019. gadā, kam bija pievienots rīcības plāns. 2023. gadā Komisija atjaunināja šo rīcības plānu. Kopumā korporatīvā krāpšanas apkarošanas stratēģija nodrošina pārvaldības sistēmu, kas ļauj koordinēt krāpšanas apkarošanas pasākumus visos Komisijas dienestos. Šīs pieejas mērķis ir nodrošināt saskaņotību un uz risku balstītu krāpšanas apkarošanas pasākumu izstrādi visā Komisijā.

---

[1] Līgums par Eiropas Savienības darbību, 317. pants.

[2] Turpat, 325. pants.

04 Komisijai ir arī katru gadu jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par pasākumiem, kas veikti, lai izpildītu pienākumu apkarot krāpšanu. Tas tiek darīts, izmantojot gada ziņojumu par ES finanšu interešu aizsardzību (*PIF* ziņojums), kura mērķis ir nodrošināt krāpšanas risku un tendenču pārredzamību, pārskatatbildību un nepārtrauktu uzraudzību, kā arī krāpšanas apkarošanas pasākumu efektivitāti.

05 Eiropas Birojs Krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) vada *CAFS* izstrādi un attīstību. Tas nodrošina atbalstu un metodiku, kā arī pārskata *AFS*. ES krāpšanas apkarošanas pārvaldības sistēmā ir iesaistītas arī citas iestādes, kurām ir noteiktas funkcijas un pienākumi (***1. attēls***).

1. attēls | ES krāpšanas apkarošanas pārvaldības sistēmā iesaistīto personu lomas un pienākumi

CMB Korporatīvās pārvaldības padome	OLAF Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai	ĢD Komisijas ģenerāldirektorāti	AFCOS Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests	FPDnet Krāpšanas novēršanas un atklāšanas tīkls	COCOLAF Krāpšanas novēršanas koordinēšanas padomdevēja komiteja
• Nodrošina pārraudzību un stratēģiskās ievirzes attiecībā uz krāpšanas apkarošanas korporatīvajiem aspektiem • Reizi gadā CMB apspriež krāpšanas novēršanas pasākumus, risku un tendenču analīzi, krāpšanas novēršanas stratēģiju un pasākumu izstrādi, kā arī PIF ziņojumu	• Izstrādā CAFS • Sniedz metodiku un ieteikumus, kā arī izvērtē dienesta AFS izstrādi • Sniedz dalībvalstīm metodiku nacionālo krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādei	• Piedalās CAFS pasākumu īstenošanā • Izstrādā un īsteno dienestu krāpšanas apkarošanas stratēģijas, kas pielāgotas to attiecīgajām politikas jomām • Uztur risku reģistrus	• Valsts koordinācijas punkts sadarbībā ar OLAF • Sadarbība un regulāra informācijas apmaiņa ar OLAF • Atšķirīgi izvietota katras dalībvalsts administratīvajā struktūrā	• Forums ir izveidots kā zināšanu un konsultāciju centrs krāpšanas apkarošanas jautājumos • Rīko trīs plenārsēdes gadā • Ir apakšgrupas atbilstoši ģenerāldirektorātu dažādajiem profiliem.	• Forums sastāv no dalībvalstu attiecīgo kompetento valsts dienestu un Komisijas departamentu pārstāvjiem • Veicina sadarbību un informācijas un labas prakses apmaiņu ES finanšu interešu aizsardzības jomā • Apspriež (valsts) krāpšanas apkarošanas stratēģijas
• OLAF ģenerāldirektors var piedalīties sanāksmēs, kurās tiek apspriesti krāpšanas apkarošanas jautājumi	• Vada FPDnet un COCOLAF • Ziņo Korporatīvajai pārvaldības padomei • Sadarbojas ar AFCOS dalībvalstīs	• Nozīmē atbildīgo krāpšanas apkarošanas kontaktpunktu vai koordinatoru, lai sazinātos ar OLAF • Piedalās FPDnet sanāksmēs	• OLAF iesaka AFCOS piedalīties (valsts) krāpšanas apkarošanas stratēģiju izstrādē • Katrā dalībvalstī ir atšķirīga atbildība par valsts krāpšanas apkarošanas stratēģiju	• Veicina labākās prakses un krāpšanas apkarošanas informācijas apmaiņu starp OLAF un ģenerāldirektorātiem • Palīdz ģenerāldirektorātiem izstrādāt un atjaunināt nozaru ģenerāldirektorātu krāpšanas apkarošanas stratēģijas • Veicina krāpšanas apkarošanas stratēģiju salīdzinošo izvērtēšanu	• Divas reizes gadā notiek plenārsesijas un divas ziņošanas un analīzes grupas sanāksmes • Katru gadu rīko vienu krāpšanas novēršanas grupas sanāksmi
	• Sagatavo PIF ziņojumu	• Sniedz informāciju PIF ziņojumam • Katru gadu ziņo par īstenotajiem krāpšanas apkarošanas pasākumiem, kontrolēm un darbībām	• Katras dalībvalsts atšķirīgais ieguldījums PIF ziņojumā	• Piedalās PIF ziņojuma sagatavošanā	• Piedalās PIF ziņojuma sagatavošanā

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

Revīzijas tvērums un pieeja

06 Mēs izvērtējām, vai Komisija ir izstrādājusi un īstenojusi pamatotu iestādes līmeņa krāpšanas novēršanas stratēģiju, kā arī dienestu līmeņa krāpšanas novēršanas stratēģijas, lai risinātu krāpšanas problēmu saistībā ar ES izdevumiem. Mēs pārbaudījām, vai Komisija savu krāpšanas apkarošanas stratēģiju un ar to saistītos rīcības plānus izstrādāja saskaņā ar labāko praksi, kas gūta no starptautiskajiem krāpšanas pārvaldības satvariem, un vai rīcības plāni veicināja krāpšanas apkarošanas stratēģijas mērķu sasniegšanu. Visbeidzot, mēs novērtējām Komisijas krāpšanas apkarošanas uzraudzības un ziņošanas kārtību gan dienestu, gan uzņēmumu līmenī. ***2. attēlā*** ir parādīti mūsu veiktie pasākumi un pārbaudītās jomas.

2. attēls | Jomas, ko mēs pārbaudījām, ņemot vērā *CIPFA* principu struktūru

CIPFA: licencēts valsts finanšu un grāmatvedības institūts
SMART: konkrēts, izmērāms, sasniedzams, atbilstošs un savlaicīgs.
RACER: atbilstošs, pieņemts, ticams, viegli uzraugāms, izturīgs pret manipulācijām.

Avots: ERP, pamatojoties uz Licencēta valsts finanšu un grāmatvedības institūta (*CIPFA*) Krāpšanas un korupcijas riska pārvaldības prakses kodeksu.

07 Labi izstrādātas krāpšanas novēršanas stratēģijas, kas atbilst *CIPFA* un Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komitejas (*COSO*) principiem, ir ārkārtīgi svarīgas krāpšanas risku mazināšanā, kas galu galā veicina krāpšanas gadījumu skaita samazināšanos. Tomēr, ņemot vērā krāpšanas cēloņu sarežģītību, daudzpakāpju krāpšanas novēršanas pasākumus un krāpšanas slēpto raksturu, ir grūti precīzi noteikt šo stratēģiju tiešo ietekmi. Tāpēc mūsu novērtējumā galvenā uzmanība tika pievērsta stratēģiju izstrādei un īstenošanai.

08 Revīzijas darbības joma aptvēra Komisijas 2019. gada stratēģiju un 2023. gada un 2019. gada rīcības plānus, kā arī saistītos *AFS* un rīcības plānus, kam sekoja Komisijas dienestu[3] izlase, pamatojoties uz to pārvaldīto līdzekļu būtiskumu, nodrošinot visu trīs pārvaldības veidu aptvērumu. Ja nav norādīts citādi, mūsu revīzijas darba beigu datums bija 2025. gada 31. jūlijs.

09 Turklāt mēs pārbaudījām, kā tiek īstenoti ieteikumi, kas sniegti mūsu Īpašajā ziņojumā Nr. 01/2019 par krāpšanu ES līdzekļu izlietojuma jomā un kas attiecas uz šo ziņojumu. Mūsu veiktās analīzes rezultāti ir izklāstīti ***II pielikumā***.

10 Mūsu revīzijas metodika atbilst Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (*INTOSAI*) izdotajiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Lai novērtētu Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijas, mēs izmantojām *CIPFA* un *COSO* krāpšanas riska pārvaldības principus. Abi satvari ir starptautiski atzīti, lai novērtētu krāpšanas apkarošanas stratēģiju struktūru un efektivitāti organizācijās.

11 Mēs analizējām šo krāpšanas apkarošanas stratēģiju izveides un īstenošanas satvaru, tostarp *OLAF* sniegto metodoloģiju attiecībā uz *AFS* izveidi, spēkā esošo darba kārtību un citus attiecīgus ziņojumus un apliecinošos dokumentus. Turklāt mēs intervējām darbiniekus no atlasītajiem dienestiem un no *OLAF*.

[3] *RTD* ĢD, *MOVE* ĢD, *ENER* ĢD, *INTPA* ĢD, *HOME* ĢD, *REGIO* ĢD/*EMPL* ĢD, *AGRI* ĢD, *CINEA*, *REA*.

II pielikums. – Turpmāki pasākumi saistībā ar ieteikumiem, kas sniegti 2019. gada īpašajā ziņojumā par krāpšanu ES izdevumu jomā un attiecas uz šo ziņojumu

Ieteikuma nr.	Pieņemšanas līmenis	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas līmenis	Piezīmes
1.a.	Daļēji pieņemts	Dažos aspektos	Gadu gaitā ziņošana par pārkāpumiem un iespējamu krāpšanu ir uzlabojusies, tomēr joprojām pastāv nepilnības.
1.b.	Daļēji pieņemts	Dažos aspektos	Trūkumi analītiskajā kapacitātē neļauj Komisijai veikt sarežģītāku riska analīzi, tostarp izmantot rādītājus pa izdevumu jomām, valstīm un nozarēm.
2.1.		Pilnībā	
2.2.	Daļēji pieņemts	Dažos aspektos	Pirms krāpšanas apkarošanas stratēģijas tiek veikta riska analīze, taču tā varētu būt visaptverošāka, izmantojot plašu datu klāstu. Komisija pilnībā neizmanto izmērāmus rādītājus. Tās ziņojumos galvenā uzmanība ir pievērsta tiešajiem rezultātiem, nevis koprezultātiem.
3.1.	Daļēji pieņemts	Lielākajā daļā aspektu	Komisijas veiktajā riska novērtējumā joprojām ir dažas nepilnības.
3.2.	Pieņemts		ERP veica īpašu darbības revīziju – īpašo ziņojumu 11/2022 par iekļaušanu melnajā sarakstā.
3.3.	Pieņemts		Ārpus šīs revīzijas tvēruma.
4	Daļēji pieņemts		ERP veica īpašu lietderības revīziju – īpašo ziņojumu 26/2025 par ES struktūrām, kas cīnās pret krāpšanu.

III pielikums. – Mūsu pieeja pasākumu skaidrības, izmērāmības un atbilstības novērtēšanai

Lai iegūtu apakšvērtējumus, mēs izmantojām turpmāk sniegto kontrolsarakstu, atbildot uz katru jautājumu, izmantojot trīs punktu skalu (“jā”, “daļēji” un “nē”). Atbildei „jā“ tiek piešķirts pilns svars, atbildei „daļēji“ – puse no svara, bet atbildei „nē“ – nulle. Katra rādītāja vērtējums ir tā attiecīgo apakšvērtējumu vidējais rādītājs.

Rādītāji	Svērums
Skaidri definēts un precīzs	
Vai darbība skaidri pievēršas prioritārajiem riskiem/jomai/procesam?	33 %
Vai ir skaidrs, kurš ir atbildīgs par šo rīcību?	33 %
Vai prasību var saprast nepārprotami?	33 %
Skaitļos izsakāmi rezultāti (t. i., var sekot līdzi progresam)	
Vai šo darbību var izsekot, izmantojot konkrētus datus?	33 %
Vai ir noteiktas vērtības, ar kurām salīdzināt?	33 %
Vai ir skaidra mērvienība (procentuālā daļa, skaits, dienas, summa)?	33 %
Reālistiski, ņemot vērā resursus un ierobežojumus	
Vai organizācijai ir nepieciešamie resursi (cilvēki, budžets, instrumenti) darbības īstenošanai?	33 %
Vai līdzīgi mērķi ir sasniegti jau agrāk?	33 %
Vai tiek apsvērti šķēršļi, kas varētu kavēt darbības sasniegšanu (sistēmas ierobežojumi, juridiskie ierobežojumi, pretestība izmaiņām)?	33 %
Saskaņots ar plašākiem mērķiem	
Vai darbība atbilst mērķiem?	33 %
Vai ir īstais laiks celt prasību?	33 %
Vai darbība nodrošina jēgpilnu vērtību?	33 %
Noteiktais termiņš	
Vai ir noteikts skaidrs termiņš darbības īstenošanai?	50 %
Vai ir noteikti starpposma atskaites punkti?	50 %

Saīsinājumi

Saīsinājums	Definīcija/skaidrojums
AFCOS	Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests
AFS	Krāpšanas apkarošanas stratēģija
AGRI ĢD	Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts
CAFS	Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija
CINEA	Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra
CIPFA	Licencēts valsts finanšu un grāmatvedības institūts
CMB	Korporatīvās pārvaldības padome
COCOLAF	Krāpšanas novēršanas koordinēšanas padomdevēja komiteja
COSO	Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komiteja
EMPL ĢD	Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts
ENER ĢD	Enerģētikas ģenerāldirektorāts
FIA	ES finanšu interešu aizsardzība
GDP	Gada darbības pārskats
HOME ĢD	Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts
INTPA ĢD	Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts
MI	Mākslīgais intelekts
MOVE ĢD	Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts
OLAF	Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai
PPS	Pārkāpumu pārvaldības sistēma
REA	Eiropas Pētniecības izpildaģentūra
REGIO ĢD	Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts
RTD ĢD	Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts

Glosārijs

Termins	Definīcija/skaidrojums
***Arachne* datubāze**	Komisijas izstrādāts integrēts datizraces un riska novērtēšanas IT rīks, kas novērtē riskus, kas saistīti ar struktūrām, kuras piedalās līgumu slēgšanas procedūrās un īsteno ES finansētus līgumus.
Dalītā pārvaldība	ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru – pretēji tiešās pārvaldības metodei – Komisija deleģē izpildes uzdevumus dalībvalstīm, vienlaikus saglabājot galīgo atbildību.
Dienests	Šā ziņojuma kontekstā – Komisijas ģenerāldirektorāts vai izpildaģentūra.
Izpildaģentūra	Organizācija, kuru uz ierobežotu laiku ir izveidojusi un pārvalda Komisija, lai tās vārdā un uz tās atbildību veiktu konkrētus uzdevumus, kas saistīti ar ES programmām vai projektiem.
Krāpšana	Apzināta un nelikumīga maldināšana, lai gūtu materiālu labumu, atņemot citai pusei īpašumu vai naudu.
Krāpšanas apkarošanas cikls	Visi krāpšanas novēršanas, atklāšanas, izmeklēšanas un sankciju piemērošanas posmi.
Netiešā pārvaldība	ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru Komisija uztic budžeta izpildes uzdevumus citām struktūrām, tostarp trešām valstīm un starptautiskajām organizācijām.
Pētnieku grupa	Ģenerāldirektorāti, izpildaģentūras un kopuzņēmumi pētniecības politikas jomā.
Riska novērtējums	Sistemātiski jāapzina un jāanalizē ar darbību vai procesu saistītie riski, lai tos varētu izmantot par pamatu minēto risku pārvaldībai.
Riska pārvaldība	Sistemātiska risku apzināšana un attiecīga rīcība nolūkā riskus mazināt vai likvidēt, vai samazināt to ietekmi.
Risks	Nelabvēlīga notikuma īstenošanās iespēja.
Sensibilitāte	Vājums, kas padara procesu vai organizāciju neaizsargātu pret riskiem.
Tiešā pārvaldība	Kārtība, saskaņā ar kuru ES līdzekļus vai programmu pārvalda tikai Komisija pretstatā dalītajai pārvaldībai vai netiešajai pārvaldībai.
Uzraudzība	Sistemātiska novērošana un progresa pārbaude (daļēji ar rādītāju starpniecību) virzībā uz mērķa sasniegšanu.
Vadošā iestāde	Valsts, reģionāla vai vietēja publiska vai privāta iestāde, kuru dalībvalsts iecēlusi ES finansētas programmas pārvaldīšanai.

Komisijas atbildes

https://www.eca.europa.eu/lv/publications/SR-2026-18

Laika grafiks

https://www.eca.europa.eu/lv/publications/SR-2026-18

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES politikas jomas un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, proti, tiek ņemti vērā riski, kam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica V apakšpalāta, kura revidē Savienības finansēšanu un pārvaldību un kuru vada ERP loceklis *Jan Gregor*. Revīziju vadīja ERP locekle *Ildikó Gáll-Pelcz*, kuru atbalstīja privātā biroja vadītāja *Kinga Bara* un privātā biroja atašejs *Raymond Larkin*, galvenā vadītāja *Bogna Kuczyńska*, uzdevumu vadītājs *Tomasz Kokot* un revidenti *Agathokleia Varytimou*, *Jan Guman* un *Sara Danif*.

Ildikó Gáll-Pelcz

Raymond Larkin

Claudia Kinga Bara

Bogna Kuczynska

Tomasz Kokot

Agathokleia Varytimou

Jan Guman

Sara Danif

No kreisās uz labo augšējā rindā: Ildikó Gáll-Pelcz, Raymond Larkin, Kinga Bara.
No kreisās uz labo apakšējā rindā: Bogna Kuczynska, Tomasz Kokot, Agathokleia Varytimou, Jan Guman, Sara Fernandes Danif.

AUTORTIESĪBAS

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar ERP Lēmumu Nr. 6-2019 par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

HTML	ISBN 978-92-849-7711-6	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/8719151	QJ-01-26-027-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-7712-3	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/2592753	QJ-01-26-027-LV-N

KĀ ATSAUKTIES

Eiropas Revīzijas palāta, Īpašais ziņojums 18/2026 “Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija: visaptveroša, bet ne pietiekami vērienīga”, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026.

Krāpšanas riski, kas ietekmē ES budžetu, turpina attīstīties, tāpēc ir nepieciešams stabils un koordinēts krāpšanas apkarošanas regulējums visā Komisijā. Šajā ziņojumā tika izvērtēts, vai Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija ir pienācīgi izstrādāta, lai pārvaldītu krāpšanas riskus un atbalstītu konsekventu īstenošanu. Lai gan stratēģija kopumā atbilst atzītiem krāpšanas riska pārvaldības principiem un aptver visu krāpšanas apkarošanas ciklu, mēs konstatējām trūkumus riska novērtēšanā, rīcības plānošanā, uzraudzībā un ziņojumu iesniegšanā. Jo īpaši riska novērtējumos netiek sistemātiski izmantoti visi attiecīgie informācijas avoti vai pietiekami ņemti vērā jaunie riski, darbības bieži vien nav pietiekami vērienīgas vai tām trūkst izmērāmu rezultātu un skaidru termiņu, un uzraudzība vairāk koncentrējas uz īstenošanu, nevis uz rezultātiem vai ietekmi. Tāpēc mēs sniedzam ieteikumus par to, kā stiprināt uzraudzību, risku novērtēšanu, rīcības plānu izstrādi un ziņošanu.

ERP īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu.

CURIA RATIONUM
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Eiropas Savienības Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact
Tīmekļa vietne: eca.europa.eu
Sociālie mediji: @EUauditors